

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА КОСЈЕРИЋ

ИЗВЕШТАЈ О

СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ ДРУГЕ ИЗМЕНЕ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ „ВИДИК“ ДИВЧИБАРЕ У ОПШТИНИ КОСЈЕРИЋ

ИНФОПЛАН

Одговорни урбаниста:
Марија Орлић Пољаковић,
дипл. пр.планер

Директор:
Марина Агатуновић
дипл. екон.

„ИНФОПЛАН“ Д.О.О. АРАНЂЕЛОВАЦ – Ратних војних
инвалида 4, 34300 Аранђеловац, телефон/факс 034/720-
081 / 720-082, e-mail:urbanizam@infoplan.rs

12084

ISO 9001:2008
SRPS ISO 9001:2008

2023. година

ПРЕДМЕТ: **ИЗВЕШТАЈ
О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ
СРЕДИНУ ДРУГЕ ИЗМЕНЕ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ
РЕГУЛАЦИЈЕ „ВИДИК“ ДИВЧИБАРЕ У ОПШТИНИ
КОСЈЕРИЋ**

НАРУЧИЛАЦ: **ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ**

ОБРАЋИВАЧ: **"ИНФОПЛАН", д.о.о. за планирање, пројектовање,
АОП и инжењеринг, Аранђеловац**
34 300 Аранђеловац, Ратних војних инвалида, бр. 4
телефон 034/720-081 и 720-082, факс 720-082,
е-mail: urbanizam@infoplan.rs

РУКОВОДИЛАЦ
ИЗРАДЕ
СТРАТЕШКЕ
ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА
НА ЖИВОТНУ
СРЕДИНУ: **МАРИЈА ОРЛИЋ ПОЉАКОВИЋ,
дипл. просторни планер**

РАДНИ ТИМ: Тијана Лукић, дипл. простор. план., маст. инж. зашт.
жив. сред.
Наташа Миливојевић, дипл. инж. грађ.
Наташа Цветковић, инж. грађ.
Драгана Стојиловић, дипл. инж. арх.
Марија Пауновић Милојевић, дипл. инж. арх.
Мира Продановић, арх. техничар

**ДИРЕКТОР
МАРИНА АГАТУНОВИЋ, дипл. екон.**

САДРЖАЈ

Увод.....	1
1.0. Полазне основе стратешке процене утицаја.....	2
1.1. Преглед садржаја Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре.....	4
1.2. Карактеристике и циљеви Плана.....	5
1.2.1. Опис границе Плана детаљне регулације.....	5
1.2.2. Постојећа и планирана намена површина.....	5
1.2.3. Циљеви Плана детаљне регулације.....	7
1.3. Хијерархијски однос са другим плановима-планска усклађеност.....	7
1.4. Преглед карактеристика и оцена стања животне средине на подручју Плана.....	10
1.4.1. Природне карактеристике општине Косјерић.....	10
1.4.2. Створене карактеристике.....	13
1.4.3. Стање квалитета животне средине.....	14
1.5. Карактеристике животне средине простора који може бити изложен негативном утицају.....	19
1.6. Разматрана питања и проблеми угрожавања и заштите животне средине у обухвату Плана.....	21
1.7. Резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама.....	22
2.0. Општи и посебни циљеви стратешке процене утицаја и избор индикатора.....	23
2.1. Општи и посебни циљеви стратешке процене.....	23
2.2. Индикатори стратешке процене.....	24
3.0. Процена могућих утицаја Плана на животну средину.....	26
3.1. Процена утицаја на животну средину и поређење варијантних решења.....	27
3.2. Разлози за избор најповољнијег варијантног решења.....	29
3.3. Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења.....	31
3.4. Мере за ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја на животну средину.....	35
4.0. Смернице за ниже хијерархијске нивое.....	43
5.0. Програм праћења стања животне средине у поступку спровођења Плана.....	43
5.1. Индикатори праћења стања.....	44
5.2. Права и обавезе надлежних органа и поступање у случају неочекиваних негативних утицаја.....	46
6.0. Методологија стратешке процене утицаја на животну средину и тешкоће при изради стратешке процене утицаја на животну средину.....	48
7.0. Приказ начина одлучивања за избор предложеног Плана.....	51
8.0. Закључци стратешке процене утицаја.....	52

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела бр. 1: Упоредни биланс намена површина.....	6
Табела бр. 2: Укупне таложне материје: Месечне вредности укупних таложних материја у mg/m ² /дан.....	15
Табела бр. 3: Укупне таложне материје и метали у таложним материјама-годишњи просеци.....	16
Табела бр. 4: Суспендоване честице PM ₁₀ и метали у суспендованим честицама PM ₁₀	16
Табела бр. 5: Прибављени услови надлежних институција, органа, организација.....	22
Табела бр. 6: Посебни циљеви стратешке процене са избором индикатора.....	24
Табела бр. 7: Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)	28
Табела бр. 8: Вредновање карактеристика утицаја.....	31
Табела бр. 9: Матрице процене утицаја	32
Табела бр.10: Поступак стратешке процене за План детаљне регулације.....	49

УВОД

Стратешка процена утицаја на животну средину је инструмент којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји планских решења на животну средину, одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину и здравље људи.

Применом стратешке процене у планирању, отвара се простор за сагледавање насталих промена у простору и уважавање потреба предметне средине. У оквиру ње се све планом предвиђене активности критички разматрају са становишта утицаја на животну средину, након чега се доноси одлука да ли ће се приступити реализацији Плана и под којим условима или ће се одустати од планираних активности. Стратешка процена као комплексан и целовит поступак сагледава простор за који се ради План детаљне регулације са аспекта заштите и предлаже мере и решења којима ће на оптималан и рационалан начин бити остварена заштита животне средине. Планирање подразумева развој, а стратегија одрживог развоја захтева заштиту животне средине. У том контексту, стратешка процена утицаја представља незаобилазан инструмент који је у функцији реализације циљева одрживог развоја.

Стратешка процена утицаја на животну средину је процес који треба да integriше циљеве и принципе одрживог развоја, а да се тиме избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину и на здравље и добробит локалног становништва.

Основни циљеви израде Стратешке процене утицаја су:

- ❖ обезбеђивање да питања животне средине и здравља људи буду потпуно узета у обзир приликом развоја планова или програма;
- ❖ успостављање јасних, транспарентних и ефикасних поступака за стратешку процену;
- ❖ обезбеђивање одрживог развоја;
- ❖ обезбеђивање учешћа јавности;
- ❖ унапређење нивоа заштите здравља људи и животне средине.

На основу члана 4. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, утврђују се основна начела стратешке процене, и то:

1. Начело одрживог развоја – одрживи развој јесте усклађен систем техникотехнолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у коме се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. Разматрањем и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување вредности природних ресурса и добара, предела, биолошке разноврсности, дивљих и биљних животињских врста и аутохтоних екосистема, односно рационалним коришћењем природних ресурса доприноси се циљевима одрживог развоја.

2. Начело интегралности политика заштите животне средине која се реализује доношењем планова и програма заснива се на укључивању услова заштите животне средине, односно очувања и одрживог коришћења биолошке разноврсности у одговарајуће секторске и међусекторске планове и програме.

3. Начело предострожности – свака активност мора бити спроведена на начин да се спрече или смање негативни утицаји одређених планова и програма на животну средину пре њиховог усвајања, обезбеди рационално коришћење природних ресурса и сведе на минимум ризик по здравље људи, животну средину и материјална добра.

4. Начело хијерархије и координације – процена утицаја планова и програма врши се на различитим хијерархијским нивоима на којима се доносе планови и програми. У поступку стратешке процене планова и програма повећани степен транспарентности у одлучивању обезбеђују се узајамном координацијом надлежних и заинтересованих органа у поступку давања сагласности на стратешку процену, кроз консултације, односно обавештавања и давања мишљења на план и програм и

5. Начело јавности – у циљу информисања јавности о одређеним плановима и програмима и о њиховом могућем утицају на животну средину, као и у циљу обезбеђења пуне отворености поступка припреме и доношења или усвајања планова и програма, јавност мора, пре доношења било какве одлуке, као и после усвајања плана и програма, имати приступ информацијама које се односе на те планове и програме или њихове измене.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину представља саставни део документације која се прилаже уз план или програм надлежном органу. Израда Стратешке процене утицаја на животну средину се одвија у 3 фазе. Прва фаза представља доношење Одлуке о потреби израде Стратешке процене утицаја на животну средину, након чега се приступа њеној изради а након тога следи трећа фаза, фаза давања сагласности на Извештај. Носилац израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну је ИНФОПЛАН д.о.о. из Аранђеловца. На основу Одлуке бр. 350-19/2021. од 23.09.2021. године приступа се изради Стратешке процене утицаја на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена утицаја или СПУ) Друге измене и допуна Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, број 135/04 и 88/10). Процедура израде Извештаја прати процедуру доношења Плана детаљне регулације, што пружа могућност ефикаснијег утицаја на планско решење и благовременог достављања евентуалних примедби у циљу унапређења и заштите животне средине.

1.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

На основу одредбе члана 13. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину полазне основе стратешке процене обухватају:

1. кратак преглед садржаја и циљева плана и програма и односа са другим плановима и програмима;
2. преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју на које се извештај односи;
3. карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају;
4. разматрана питања и проблеме заштите животне средине у плану или програму и приказ разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене;
5. приказ припремљених варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у плану и програму, укључујући варијантно решење нереализовања плана и програма и најповољније варијантно решење са становишта заштите животне средине;
6. резултате претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битне са становишта циљева и процене могућих утицаја стратешке процене.

Стратешка процена утицаја на животну средину Друга измена и допуна плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре, је процес који ће обезбедити:

- приказ утицаја планираних намена, целина, зона, објеката, функција, садржаја и планиране линијске и комуналне инфраструктуре на стање и вредности животне средине на подручју Плана детаљне регулације;
- имплементацију обавезујућих еколошких смерница у План детаљне регулације и
- примену смерница и мера заштите животне средине у поступку имплементације Плана.

Као основ и полаз за израду стратешке процене утицаја на животну средину Друга измена и допуна плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре, коришћена је следећа документација и подаци:

- Одлука о изради Измене Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре (бр.350-24/2021 од 10.11.2021.год).
- Нацрт Друге измене и допуне плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре.

- Просторни план јединице локалне самоуправе Косјерић („Службени лист општине Косјерић“, број 7/11).
- Услови надлежних институција, органа, организација и предузећа за израду Плана.

За израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину, вредновање простора са аспекта еколошке одрживости и прихватљивости, избор најбоље понуђеног решења и предлагање смерница за ниже хијерархијске нивое, коришћена је следећа законска регулатива:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 - испр., 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 - др.закон, 9/20 и 52/21);
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др.закон, 72/09 - др.закон, 43/11 - одлука УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др.закон);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“ бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“ бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС“ бр. 36/09, 88/10, 91/10-исп. 14/16 и 95/18-др.закон и 71/2021);
- Закон о водама („Сл. гласник РС“ бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о заштити земљишта („Сл.гласник РС“, бр.112/15);
- Закон о управљању отпадом („Сл.гласник РС“ бр. 36/09, 88/10 и 14/16 и 95/18-др.закон);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“ бр. 36/09, 10/13 и 26/21-др.закон);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС“ бр. 96/2021);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС“, бр.111/09 20/15, 87/18 и 87/18 – др.закон);
- Закон о културним добрима („Сл. гласник РС“ бр. 71/94, 52/11, 99/11, 6/20 и 35/21);
- Закон о заштити од нејонизујућег зрачења („Сл.гласник РС“ бр. 36/09);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Сл. гласник РС“, бр. 32/2019);
- Правилник о класификацији намене земљишта и планских симбола у документима просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 105 од 5. августа 2020);
- Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник РС“ бр. 31/82);
- Правилник о хигијенској исправности воде (Сл. лист СФРЈ бр. 44/99 измене Сл. Гл. РС 28/2019);
- Правилнику о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл. гласник РС“ бр.74/11)
- Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС“, број 33/16);
- Правилник о дозвољеном нивоу буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 72/10);
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Сл.гласник РС“, бр.72/10);
- Правилник о листи активности које могу да буду узрок загађења и деградације земљишта, поступку, садржини података, роковима и другим захватима за мониторинг земљишта („Сл.гласник РС“, бр.102/20);
- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС“, бр. 56/10, 93/19 и 39/21);
- Правилник о обрасцу Документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Службени гласник РС“, број 114/13);

- Правилник о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање ("Службени гласник РС", број 17/17);
- Правилник о одређивању и одржавању зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања (Сл. гласник РС", број 92/08);
- Правилник о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“, број 104/09);
- Правилник о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима (Службени лист СФРЈ, бр. 31/81, 49/82, 29/83, 21/88 и 52/90);
- Правилник о техничким нормативима за санацију, ојачање и реконструкцију објеката високоградње оштећених земљотресом и реконструкцију и ревитализацију објеката високоградње („Сл. Лист СФРЈ“, бр. 52/85);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник Републике Србије" бр. 67/11. 48/12 и 1/16);
- Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС", број 24/14);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12);
- Уредба о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Сл.гласник РС“, бр.88/10 и 30/18-др.уредба);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Сл.гласник РС“, бр.30/18 и 64/19);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Сл. гласник РС", бр. 11/10, 75/10 и 63/13);
- Уредба о класификацији вода („Сл. гласник СРС" бр. 5/68);
- Уредба о категоризацији водотока („Сл. гласник СРС" бр. 5/68-61);
- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС" бр. 114/08);

1.1. ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА ДРУГЕ ИЗМЕНЕ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ „ВИДИК“ ДИВЧИБАРЕ

Садржај Друге измене Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре, урађен је у складу са одредбама и методологијом Закона о планирању и изградњи изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др.закон, 9/20 и 52/21).

САДРЖАЈ:

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

А) ОПШТИ ДЕО

Б) ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

В) СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

ПРИЛОЗИ

ГРАФИЧКИ ДЕО

ДОКУМЕНТАЦИОНИ ДЕО

1.2. КАРАКТЕРИСТИКЕ И ЦИЉЕВИ ПЛАНА

1.2.1. ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Граница Плана почиње на тремеђи к.п. бр. 77/1, 77/13 К.О. Росићи, к.п. бр. 392 К.О. Дивчибаре и пружа се у смеру казаљке на сату пратећи границе к.п. бр. 77/13, 77/62, 77/10, 77/11, па границом к.п. бр. 77/13 стиже између граница три катастарске општине Росићи, Дивчибаре и Скакавци. Продужава границом где прелази у К.О. Скакавци и иде границом к.п. бр. 1212 у правцу севера, ломи се на југоисток и границом поменуте катастарске парцеле иде у дужини од око 130 метара, ломи се на југ где пресеца поменуту катастарску парцелу и наставља границом к.п. бр. 3/37 па границом к.п. бр. 3/39 К.О. Скакавци стиже до четворомеђе к.п. бр. 77/64, 77/1 К.О. Росићи и к.п. бр. 3/39, 3/1 К.О. Скакавци. Наставља границом где прелази у К.О. Росићи и иде границом к.п. бр. 77/64 па границом к.п. бр. 77/13 у дужини од око 2180 метара стиже до тремеђе к.п. бр. 77/1, 77/13 К.О. Росићи и к.п. бр. 392 К.О. Дивчибаре одакле је опис и почео.

Површина обухвата Плана је **28,80** ha.

1.2.2. ПОСТОЈЕЋА И ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА

Обухват Плана се налази на подручју јужних обронака планине Дивчибаре, у К.О. Росићи општина Косјерић.

Простор у обухвату плана је слабо изграђен. Грађене структуре су присутне уз источну границу, док је највећи део обухвата потпуно неизграђен и обрастао аутохтоном шумском вегетацијом црног бора. У изграђеном делу су три објекта - породично становање и комерцијалне делатности, као и приземни помоћни објекти.

Спратност објеката се креће од Су+П до Су+П+1+Пк.

На простору обухвата Плана, осим делимично изграђене електроенергетске мреже, нема изграђених инфраструктурних објеката.

Северном границом Плана државни пут IIА реда бр. 175 Жупањак – Боговађа – Мионица – Брежђе – Дивчибаре – Каона, се делом "наслања" а делом је у граници обухвата у дужини од око 2,15 km. Остала саобраћајна мрежа претежно је неизграђена. Углавном су то колско пешачки приступи са земљаном или насутом подлогом.

Планом је дефинисано земљиште у грађевинском подручју и земљиште ван грађевинског подручја.

Површине у оквиру **границе грађевинског подручја** намењене су за површине јавне намене и површине осталих намена.

Као **површине јавне намене** дефинисане су:

- **Саобраћајне површине и објекти:**
 - Државни путеви IIА реда бр. 175 и 178,
 - Локалне саобраћајнице (примарне, секундарне и колско – пешачки приступи),
 - Путно зеленило,
- **Комуналне и инфраструктурне површине**
 - ППОВ – постројење за пречишћавање отпадних вода,
 - ТС – трафостаница 110kV,
 - Резервоар за водоснабдевање и црпна станица,

Као **површине осталих намена** дефинисане су:

- **Туризам:**
 - породични туризам,
 - туризам и угоститељство.
- **Остало зеленило – парк шума.**

Ван грађевинског подручја су шуме и шумско земљиште на површини од 0,68 ха (2,36%).

Простор у обухвату плана подељен је на следеће функционалне целине:

- Целина 1: површине јавне намене са следећим подцелинама:
 - саобраћајне површине – 1-с,
 - комуналне површине и објекти – 1-к,
 - шумско земљиште- 1-ш.
- Целина 2: површине остале намене са следећим подцелинама:
 - породични туризам – 2-тп,
 - туризам и угоститељство 2-ту,
 - Остало зеленило – парк шума – 2-оз

Табела бр. 1: Упоредни биланс намена површина

	НАМЕНА ПОВРШИНА	постојеће стање		планирано стање	
		ха	%	ха	%
А	ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ				
1	површине јавне намене	2,23	7,74	7,26	25,21
1.2	саобраћајна инфраструктура	2,23	7,74	6,06	21,04
	путно земљиште државног пута	1,30	4,51	1,83	6,35
	путно земљиште локалних саобраћ.	0,93	3,23	4,23	14,69
1.3	комуналне и инфраструк. површине и објекти			1,20	4,17
	ППОВ			0,36	1,25
	ТС 110			0,07	0,24
	Резервоар са црпном станицом			0,77	2,67
2	површине осталих намена	1,80	6,25	20,86	72,43
2.5	Туризам	1,80	6,25	10,54	36,60
	Породични туризам			2,02	7,01
	Туризам и угоститељство	0,84	2,92	8,52	29,58
	Туристички објекти у изградњи	0,96	3,33		
2.8	Остало зеленило - парк шума			10,32	35,83
	укупно грађевинско земљиште	4,03	13,99	28,12	97,64
Б	земљиште ван грађевинског подручја				
1	пољопривредно земљиште	9,24	32,08		
2	шуме и шумско земљиште	15,53	53,92	0,68	2,36
	укупно земљиште ван грађевинског подручја	24,77	86,01	0,68	2,36
	УКУПНО ПОВРШИНА ПЛАНА	28,80	100,00	28,80	100,00

1.2.3. ЦИЉЕВИ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Основни циљ израде Друге измене Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре је стварање планског основа за уређење и коришћење простора намењеног за изградњу.

Израдом Плана омогућава се реалнији приступ у планирању изградње објеката и бољу искоришћеност простора. Дефинишу се услови за изградњу у складу са могућностима инфраструктурног опремања.

Планом се преиспитују планска решења и правила уређења и грађења дефинисана Изменом Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре („Службени лист општине Косјерић“ број 30/2019 од 30.12.2019. године), а која су се показала неспроводивим.

Циљеви израде Измене и допуне плана детаљне регулације су:

- промена намена површина одређених блокова или дела блока,
- реконструкција и рехабилитација планиране и постојеће инфраструктуре,
- преиспитивање и дефинисање правила уређења и правила грађења.

1.3. ХИЈЕРАРХИЈСКИ ОДНОС СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА - ПЛАНСКА УСКЛАЂЕНОСТ

- **ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ КОСЈЕРИЋ**
(„Службени лист општине Косјерић“, број 7/11).

0.1.1. Општи циљеви Плана:

- Стварање услова за оптимално, усклађено, рационално коришћење природних ресурса на основама одрживог развоја уз минимизирање конфликта у простору;
- Повећање функционалне и развојне ефикасности ограничењем, односно подстицајем развоја пољопривреде, туризма и производње као основних ослонаца развоја;
- Заштита и унапређење стања животне средине, са нагласком на подручјима од посебног интереса;
- Операционализација планских процеса - избора праваца развоја, усмеравања, подстицања и контрола развоја.

0.2.12. Туризам - циљеви

Основни циљ: Одрживи развој и јачање туристичке привреде на подручју општине Косјерић подразумева увећање туристичке привлачности, усклађено са очувањем, заштитом и унапређењем посебних природних, предеоних и амбијенталних вредности и непокретних културних добара, што се остварује кроз: подстицање и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма, унапређење квалитета туристичке понуде и развој целогодишње туристичке понуде.

Оперативни циљеви у области туризма су: одређивање свих видова туризма који се могу развијати на подручју општине Косјерић, интензиван развој појединих туристичких зона, потеза и тачака, који су од кључног значаја за развој туризма на општинском нивоу, утврђивање начина институционале подршке туристичкој привреди, развој рекреативних и зелених простора унутар и до туристичких зона у циљу богаћења туристичке понуде и стварање идентитета кроз туристичку понуду.

1.2.5.1.2. Просторно функционална структура развоја туризма

Примарна туристичка зона Т2 - Јужно подножје Ваљевских планина - обједињује просторне целине Општине, планиране за интензивни туристички развој на Ваљевским планинама.

Ови простори заузимају североисточни део Општине. У овој зони налази се неколико села општине Косјерић: Мионица, Скакавци, Росићи, Мрчићи, Стојићи. Значај ове зоне је у њеној блиској повезаности са локалитетом Дивчибаре на Маљену, који се налази непосредно до североисточне границе Општине. Туристичка организација велики део својих активности усмерава на ово подручје, па је са тим у вези подстакнута израда пројеката попут "Туристички пројекат Дивчибаре - Доња Ражана" и "Косјерић/Тара - рурални развој и Дивчибаре".

Туристичка места - се развијају према рангу одређеном степеном туристичке привлачности и нивоом туристичке опремљености. Планирају се и развијају у правцу афирмисања њихове посебности и препознатљивости. На подручју општине Косјерић издвајају се туристичка места - центри (детаљније одређени у оквиру туристичких зона) и пунктови.

На подручју општине Косјерић могућ је будући развој нових туристичких места (терцијарни и квартални ранг) у насељима која поседују одређени степен туристичке привлачности.

2.1.2.4. Правила уређења простора за туристичка насеља

Изграђени простори за туризам обухватају затворене грађевине и отворене, грађевински уређене и опремљене просторе у грађевинском подручју. Они су често повезани за просторима за рекреацију и спорт и целокупно гледано чине повезан и заокружен склоп - туристичке центре.

Изградња затворених грађевина се врши на грађевинском земљишту које није под шумом. Треба тежити свођењу изграђених површина на што мању меру, користећи видове и начин градње који заузима најмање простора и најмање могуће утиче на промену карактера природне средине. Изграђивање простора може бити привремено и трајно. Омогућава се и изградња других простора и грађевина у приватном власништву при туристичким грађевинама: спортске грађевине и терени: фитнес клубови, сале, тениски терени, куглане, базени, здравствени простори: простори за негу тела и лепоте, рехабилитациони центри, трговински и други и услужни садржаји, итд.

Опремање простора остварује се у складу са Законом о спорту и пратећим правилницима. За значајне изграђене просторе за рекреацију и туризам у грађевинском подручју, предвиђа се израда урбанистичких пројеката и планова детаљне регулације.

Отворени простори за окупљање се уређују на планираним туристичким подручјима као простори који требају омогућити окупљање, дружење, забаву и социјализацију. На овим просторима непланска изградња није дозвољена. Постављање привремених грађевина у намени појединих догађаја (представљања, концерти, културна дешавања, представе) дозвољава се искључиво општинском одлуком.

Природна подручја и простори за рекреацију и туризам обухватају јавне природне просторно-функционалне целине, туристичко рекреативне пунктове - излетишта унутар туристичких насеља, парк-шуме. Правила уређења ових простора идентична су правилима за поједине туристичке просторе дефинисаним у поглављу о Туризму. Овде треба тежити што мањем утицају нове изградње како би се очувале природне вредности.

Правила уређења рекреативних путања - Планиране туристичко рекреативне путање се планирају интегрално са туристичко рекреативним пунктовима и адекватно уређују, опремају и обележавају у складу са Законом о туризму и Правилником о садржини и начину истицања туристичке сигнализације. Неопходна је израда Студије којом се утврђује врста, димензије и начин уређивања и опремања рекреативних путања, диспозиција и врста туристичког пункта, излетишта, односно, позиције места са пратећим грађевинама за одмор.

Садржаји туристичких центара

Смештајни садржаји туристичких центара: хотели, мотели, пансиони, одмаралишта (дечја и радничка), апартмани, простори за смештај уз сеоска домаћинства (сеоски туризам), места за камповање, смештај на води (сплавови-кућице, сојенице), ...

Културно-забавни садржаји туристичких центара: биоскоп, вишенаменска сала, позорница на отвореном, омладински центар, културни центар, ноћни клубови, казино, ботаничке баште, фестивали, изложбе, зоо врт-парк дивљачи, забавни парк, привремени тематски мини-камп, позорница на отвореном за едукативне и културно-забавне програме, образовни центар (у отвореном и затвореном простору), образовне путање (екосистемске, геолошке,

хидролошке, фото-сафари), изложбени центар (у отвореном и затвореном простору), астрономски центар - покретни планетаријум, ...

Спортско-рекреативни садржаји туристичких центара: игралишта - ливаде (бадминтон, фризби, фудбал на трави), изграђени спортски терени (кошарка, одбојка, мали фудбал, тенис (отворени и затворени простор), базени (затворени и мали отворени за планине), фитнес, сауна, вишенаменске спортске сале (цудо, гимнастика, јога...), јахање, мини голф, стрелиште, дечија игралишта различитог карактера, библиотека, музеј, ...

Угоститељски садржаји туристичких центара: ресторани, кафеи, „drive-in“ ресторани, експрес ресторани, кафане, бифеи, посластичарнице, брза храна (роштиљнице, пекаре), .

Препоруке нових туристичких целина за које се раде посебни урбанистички планови:

Приликом израде датих планова и пројеката, поред општих правила и одредби везаних за урбанистичко законодавство, потребно је планове прилагодити и особеностима саме Општине и целог Косјерићског краја:

- 1) Разрадити различите начине (саобраћајне, визуелне, привредне) повезивања датих подручја са околним вредним местима (Дивчибаре, град Косјерић, села са сеоским туризмом) како би се допринело усаглашеном развоју целог краја и ширењу и богаћењу туристичке понуде;
- 2) Поштовати шумске и друге природне комплексе и водотоке. С тим у вези одредити начине њиховог укључења у туристичку понуду без њиховог уништавања или оштећивања - пасивна рекреација, стазе, образовање у природи, мини хидроелектране и сл.;
- 3) Користити погодности јужне експозиције тла (где је то могуће) као однос према традиционалном смештању грађевина и највећем могућем коришћењу сунчеве енергије.

2.2.3.2. Програмски елементи за планирање туристичких центара и њихових намена

Индекс искоришћености земљишта: туристичке зоне - бунгалови - 20, етно-еко зоне - 25, зоне кућа за одмор – викенд зоне - 20, апартмани - 25, сеоске зоне - 30, зоне породичне градње и стационари - 30, централне пословно-комерцијалне зоне - 40, туристичке зоне – хотели - 50.

Преглед капацитета основних и пратећих туристичких садржаја: рекреација и култура - 0,2-0,3 m²/лежају, спортско-рекреативни садржаји у затвореном простору - 0,4-0,5 m²/лежају, трговина - 0,6-0,7 m²/лежају, централне функције и услуге - 0,3 m²/лежају, управа и техника - 0,3 m²/лежају и спортско-рекреативни садржаји у отвореном простору унутар насеља - 5-8 m²/лежају.

Густине коришћења простора по активностима: излетишта - 60-300 корисника / ha дневно, игралишта-ливаде - 100-200 корисника / ha дневно, спортске, тимске игре - 100-200 корисника / ha дневно, шетња - 10 особа / km путање, дневно 20 особа / km путање, возња бицикла 10-20 особа / km путање, дневно 20-50 особа / km путање и јахање 6 -20 особа / km путање, дневно 25-80 особа / km путање.

4.2. Смернице за израду урбанистичких планова - Зоне и насеља за која је предвиђена обавезна израда урбанистичког плана обухватају и План детаљне регулације туристичког локалитета "Видик", који ће се израђивати на основу Предлога за израду програма Плана детаљне регулације.

4.3. Приоритетна планска решења и пројекти - Туризма: израда планова туристичких подручја, побољшање смештајних капацитета, **развој подручја Јужних Дивчибара.**

Спорт и рекреација: обнова и техничко опремање објеката и простора за рекреацију у насељима, и **развој рекреативно спортских садржаја у подручју Јужних Дивчибара.**

1.4. ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

1.4.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ

Општина Косјерић налази се у Златиборском округу, у Западној Србији, на пола пута између Ваљева и Ужица. Обухвата горњи слив и изворишта река Скрапежа и Кладоробе и шири се, ка северу, по обронцима планина Маљена и Повлена. Ка југу шири се до планина Црнокосе и Јелове Горе. Ваљевске планине се одликују рашчлањеним и разноврсним рељефом. За разлику од суседних карбонатних терена, испитивани терен не карактеришу денудација и ерозија док су процеси алтерације дијабаза евидентни. Дреновци, једно од насеља општине Косјерић, према попису из 2011. године има 357 становника. У овом насељу се налази железничка станица Самари. Оно што је карактеристично за ово подручје је присуство шума и шумских екосистема, као и пашњачко- ливадских вегетацијских облика.

Топографске и геоморфолошке карактеристике

Конфигурација терена је мањим делом са умереним и благим нагибима, а знатно већим делом са стрмим и изразито стрмим падинама. Са надморском висином од 980-1050 mпv, у мањем обиму од 950-980 mпv (крајњи источни део простора). Највиша тачка је плато видиковца «Видик» на 1046 мнм одакле се пружа изузетно атрактивна визура ка југу.

У геоморфолошком погледу овај терен карактерише стенска маса која је мало подложна површинским изменама и са танким елувијалним покривачем. Присутни су облици рељефа који су последица деловања линијске ерозије-плитке јаруге, благих нагиба, а локално су заступљене и дубље јаруге стрмих обалних страна. Нагиби падина у терену могу локално бити доста велики (и > 40-45°).

Инжењерско-геолошке карактеристике- РЕЈОН I

Овај рејон представља терен са већом надморском висином (950-1050 mпv) и изграђен је од масивне добро окамењене метаморфне стене серпентинисаног харцбургита (метаморфисаног ултрабазита јурске старости). Анализирани простор окарактерисан је као стабилан терен и у односу на инжењерскогеолошке и геотехничке услове изградње издвојен је као повољан терен.

У геоморфолошком погледу овај терен се карактерише мање сложеним морфолошким облицима, што је последица слабијих егзогених утицаја на стенски комплекс. Нагиби падина у терену локално могу бити доста велики. Стрмији нагиби терена могу представљати знатно отежавајући услов за нивелациона решења грађења како стамбених тако и инфраструктурних објеката.

Карактеристика основне стенске масе је већа чврстоћа - то су добро окамењене, чврсте и тврде стенске масе. Одликују се и присуством кварталног покривача - танког елувијалног покривача, представљеног грубозрним детритусом везаним прашинасто-песковитим материјалом.

Површински делови терена (елувијални) су водопропустљивији (испуцали делови), али се махом овај терен третира као безводни са брзим оцеђивањем површинских вода.

Основна стенска маса има врло слабу пукотинску порозност, па се одликује ретким, локалним, slabим, плитким пукотинским и разбијеним изданима мале издашности. Површински водотоци су бујичног карактера и често само повременог тока. Основна стенска маса је нестишљива и добро носива. Генерално посматрано повољних је физичко-механичких својстава. Фундирање је могуће плитко.

Функционална ограничења терена су: терен је претежно нископланински, са различитим нагибима и са отежаном могућношћу нивелационих решења; чврста основна стенска маса условљава примену експлозива за израду ископа; и иако слабије развијени, на овом терену су уочени различити геодинамички процеси.

Неопходни услови за коришћење терена су: израда хидротехничких објеката за регулацију кишних вода и могућа израда објеката заштите од линијске ерозије, као и од повремених бујичних вода.

Климатске карактеристике

Према десетогодишњем просеку (Статистички календар Југославије, односно Србије и Црне Горе од 1995. до 2005. године), просечна годишња сума падавина на метеоролошкој станици која се налази у Косјерићу износи 778 mm са доста неравномерном расподелом падавина у току године.

Максимум падавина је у мају (94 mm), а минимум у фебруару (48 mm), уз изразити секундарни минимум у октобру (52 mm). Број дана са снежним падавинама креће се од 18 до 38.

Околина Косјерића има правилан ток просечне месечне температуре са максимумом у јулу (19,5°C), минимумом у јануару (-3,3°C) и средњом годишњом температуром од 9,4°C. Апсолутна максимална температура износи 31,9° а апсолутна минимална забележена температура -18,6° (амплитуда 50,4°C).

Влажност ваздуха је максимална у децембру (83%), услед обимних падавина и ниских температура, а минимална у априлу (67%), због мале количине падавина и осетног пораста температуре ваздуха.

Од ветрова највећу учесталост има ветар југозападног правца, као и јужни ветар, карактеристичан за почетак пролећа.

Када је туристички центар Дивчибаре у питању, захваљујући чињеници да је са свих страна окружен висовима који га штите од ветрова, има веома повољну, благу и пријатну климу. У просеку је годишње 289 дана без ветра; средња годишња температура је 18 степени, јесен топлија од пролећа, а септембар најсупљи месец. Дивчибаре су и добро осунчане, што је повољно за опоравак организма.

До Дивчибара допиру ваздушне масе из Медитерана и сукобљавају се са ваздушним масама Карпата и Панонске низије, чиме се може објаснити присуство јода у ваздуху.

Хидрогеографске карактеристике

Серпентинисани харцбургити су стенске масе са врло слабом пукотинском порозношћу, те су стога слабо водопропусне. Имају функцију хидрогеолошког изолатора, са ретким локалним, slabим, плитким и разбијеним пукотинским изданима мале издашности у зонама површинске испуцалости (елувијална зона има функцију релативног хидрогеолошког колектора спроводника). Односно, пре се може рећи да постоји могућност врло слабог влажења материјала у површинској испуцалој и измењеној зони. Појава издани у дубљим деловима може бити везана искључиво за раседне зоне. Прехрањивање се врши атмосферским падавинама индиректно тј. путем дотицаја процедних вода из повлатног елувијалног покривача. Пражњење се обавља отицањем воде ка локалним ерозионим базисима. Генерално овакав терен махом се третира као безводни терен са брзим оцеђивањем површинских вода; могућа је локална појава повремених, slabих, плитких и разбијених пукотинских издани у кори распадања и јаружним зонама, док су ретке дубље издани у раседним зонама (тектонски оштећеним зонама)

Флора и фауна

Граница Плана обухвата део Газдинске јединице „Маљен II“ којом газдује Шумско газдинство „Борања“ Лозница и део Газдинске јединице „Маљен –Ридови“ којом газдује Шумско газдинство „Ужице“ Ужице. Целокупан наведени простор највећим делом је обрастао шумом црног бора као аутохтоном врстом, а мањи део састојина црног бора

настао је вештачким путем односно пошумљавањем. Мањи део, махом по врху гребена, након неуспелих пошумљавања због неповољних станишних услова остао је необрастао, али се примећује утицај посебних микроклиматских услова насталих након формирања склопа вештачки подигнутих састојина у непосредној близини, услед којих је започео поступак природног постепеног пошумљавања. Управо због тога што није обрастао и због свог положаја на гребену масива, односно ивици платоа Дивчибара, изложен свим временским неприликама, представља својеврсни видиковац који користе излетници за шетњу, тако да као такав има посебну вредност.

На подручју планског обухвата живе многобројне биљне и животињске врсте: сисари: срна, дивља свиња, зец, јазавац, ондатра, сиви пух, куна златица, куна белица, дивља мачка, шакал, лисица и друге повремено, птице: фазан, пољска јаребица, дивљи голуб гривнаш, грлица, гугутка, препелица, дивља гуска глоговњача, дивља гуска лисаста, дивља патка, дивља патка глувара, дивља патка крца, сива чапља, барски петлован, барска кокица, креја, јастреб кокошар, гачац, шумска шљука, веверица, видра, хермелин, ласица, мрки твор, сове, соколови, орлови, гавран, јастребови, вивак, чапље, црна рода, бела рода, детлићи, птице певачице и друге повремено.

Сеизмичке карактеристике

Према условима Републичког сеизмолошког завод број 02-164-1/2022 од 01.04.2022. године локација Плана детаљне регулације се налази у подручју сеизмичког интезитета VII - VIII степена MKS (Слика бр. 1), што одговара интезитету средње разорне моћи.

Основна мера заштите од земљотреса представља примену принципа асеизмичког пројектовања објеката, односно примену сигурносних стандарда и техничких прописа о градњи на сеизмичким подручјима. Могућа заштита односи се на усклађен размештај функција и намена у простору и строго поштовање законских прописа о сеизмичким дејствима на конструкције, уз детаљно истраживање терена.

Слика бр. 1: Карта сеизмичког хазарда за повратни период 475 година изражен у степенима макросеизмичког интезитета

Природна добра

На основу добијених услова од Завода за заштиту природе Србије, (бр.020-670/2 од 22.03.2022.год.), предметно подручје се налази у просторном обухвату еколошки значајног подручја „Ваљевске планине“ Еколошке мреже Републике Србије. Северна граница планског подручја се у потпуности наслања на заштићено подручје Предео изузетних одлика „Маљен“, односно ослања се на границу режима заштите III (трећег) степена.

На предметном подручју налазе се два типа станишта:

- „Суве серпентинске ливаде и камењари“ и
- „Шуме белог бора (*Pinus sylvestris*)“

Ова станишта спадају у „типове станишта приоритетне за заштиту“ према Правилнику о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл.гласник РС“, бр.35/2010). Такође, на овом подручју, забележене су две врсте

орхидеја (с тим да је велика вероватноћа да има и других представника ове фамилије). Њихова ливадска станишта је неопходно очувати. Орхидеје које природно расту у Србији су ретке и угрожене, па су стога заштићене на националном нивоу према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл.гласник РС“, бр.05/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016).

Културна добра

На основу добијених услова Завода за заштиту споменика културе у Краљево (бр.212/2 од 1.06.2022.год.), увидом у постојећу документацију, констатовано је да на територији обухваћеној Планом детаљне регулације нису убележена непокретна културна добра, нити евидентирана добра која уживају заштиту.

1.4.2. СТОРОНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Становање

Према попису из 2011. године насеље Росић има 217 становника. У насељу има 124 домаћинства, а просечан број чланова по домаћинству је 2,55.

На подручју Плана заступљена су само три објекта - породично становање и комерцијалне делатности, као и приземни помоћни објекти.

Саобраћајна мрежа

Кроз плански обухват пролазе:

- државни пут IIА реда број 175, деоница 17506, од km 47+285 до km 49+497.
- државни пут IIА реда број 178, деоница 17801, од km 0+020 до km 0+189.

Чвор Дивчибаре 17504 се не налази у границама овог Плана.

Северна граница Плана поклапа се са границом територије Града Ваљева и Општине Косјерић. Десни прикључци на државни пут IIА реда број 175 дефинисани су Изменом и допуном Плана генералне регулације за туристички центар Дивчибаре (друга измена). Овај План се налази на територији Града Ваљева.

Планско подручје је неизграђен простор које је саобраћајно неопремљен.

Хидротехничка инфраструктура

Подручје плана је комунално неопремљено.

Електронска комуникациона инфраструктура

На предметном подручју нема изграђене телекомуникационе инфраструктуре.

Електроенергетска инфраструктура

Преко једног дела планског подручја прелази надземни далековод 35 kV из правца ТС 35/10kV Ражана. Постојећи далековод се задржава уз могућност реконструкције у складу са законом и важећим техничким прописима. Постојећи објекти уз источну границу плана се напајају преко ТС 10/0,4 kV која је прикључена на дистрибутивни систем електричне енергије подземним 10kV водовима.

Не постоји ни топловодна ни гасоводна мрежа.

1.4.3. СТАЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Приликом израде Стратешке процене утицаја потребно је дати преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју за које се Извештај доноси. Анализа постојећег стања природне средине и оцена основних чиниоца животне средине представља један од кључних корака, који су генерално потребни да би се постигли циљеви сваке стратешке процене утицаја на животну средину. Основне карактеристике постојећег стања дефинисане су на основу: постојећих планских докумената, информација добијених од стручних служби, доступне стручне и научне литературе, као и директним увидом у стање на терену.

Да би се процена утицаја на животну средину правилно извршила, од велике важности је да се узму у обзир посебно природне компоненте подручја.

Анализа стања животне средине на подручју ПДР-а, треба да обједини постојеће, парцијалне, методолошки просторно и временски несинхронизоване анализе и оцене стања и пружи стручну основу за планирање даљег урбаног и просторног развоја, уређење простора и заштита средине.

С обзиром да на предметном простору нису вршена мерења квалитета параметара животне средине није могуће квантитативно валоризовати постојећу угроженост природних ресурса, али се може извршити процена и анализа у наведеном контексту на основу одређених активности, које су присутне и које ће бити присутне у наредном периоду у овом делу општине Косјерић.

Загађивање ваздуха подразумева непожељне примесе физичких, хемијских, биолошких карактеристика у ваздуху које неповољно делују на човека. На подручју града постоји један система развода енергије високог стандарда: гасификацијски. Плановима за гасификацију ширег подручја, треба обухватити и планско подручје и претпоставити могућност прикључења објеката на гасну мрежу, посебно објеката са већом потребом за топлотном енергијом. До момента гасификације овог подручја, у циљу поштовања степена еколошке заштите подручја, могуће је користити гасовита горива, у овом случају течни нафтни гас (ТНГ) или горива на бази дрва.

Тренутно обзиром да се у посматраном коридору налазе само неколико објеката породичног становања и туристичко – угоститељске намене, а да је саобраћај на путној мрежи слабог интезитета може се рећи да је на датом подручју квалитет ваздуха прилично очуван. Сагоревањем чврстих горива у ложиштима долази до емисије сумпордиоксида (SO₂), прашкастих материја (PM_{2.5}, PM₁₀) и чађи, али који због малог броја објекта утицаји су готово занемарљиви.

Програм контроле квалитета ваздуха на подручју општине Косјерић подразумева анализу аероседимената и то од стране Завода за заштиту јавног здравља из Ужица.

Место Косјерић	Мерно место	
Полутант		
<ul style="list-style-type: none"> Таложне материје 	6	<ul style="list-style-type: none"> Дуњићи Црепана Галовићи-гробље Основна школа Елкок-раскрсница Водовод
		N: 44° 00.223'; E: 19° 54.706' N: 44° 00' 12.00"; E: 19° 54' 18.15" N: 44° 00' 49.17"; E: 19° 52' 35.25" N: 43° 59.634'; E: 19° 54.451' N: 43° 59' 49.04"; E: 19° 54' 31.36"

		• Лугови	N: 44° 00' 33.88"; E: 19° 54' 00.28" N: 44° 00.404'; E: 19° 55.553'
▪ Олово, кадмијум, арсен никал и цинк у таложним материјама	2	• Елкок- раскрсница • Основна школа	N: 43° 59' 49.04"; E: 19° 54' 31.36"
▪ Суспендоване честице PM10	1	• Елкок- раскрсница	N: 43° 59' 49.04"; E: 19° 54' 31.36"
▪ Олово, кадмијум, арсен и никал у суспендованим честицама PM10	1	• Елкок- раскрсница	N: 43° 59' 49.04"; E: 19° 54' 31.36"

Мониторинг квалитета ваздуха траје најмање годину дана. У току тог периода врши се:

1. Континуирано узорковање укупних таложних материја на фиксним мерним местима у циљу добијања једомесечних узорака у којим се анализирају укупне таложне материје и остали параметри.
2. Индикативна 24 часовно узорковања PM₁₀ суспендованих честица на фиксним мерним местима у циљу одређивања концентрације PM₁₀ суспендованих честица и тешких метала.

Резултати мерења концентрација упоређују се са прописаним граничним вредностима, толерантним и циљним вредностима у циљу утврђивања нивоа загађености ваздуха. Критеријуми за оцењивање квалитета ваздуха дефинисани су чланом 11. Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (Сл.гласник, бр, 11/2010, 75/2010 и 63/2014). Граничне и толерантне вредности и границе толеранције дефинисани су чланом 15. Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

РЕЗУЛТАТИ за 2021. годину

Таложне материје и метали у таложним материјама

Табела бр. 2: Укупне таложне материје: Месечне вредности укупних таложних материја у mg/m²/дан

Мерно место/ месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
• Црепана					139.0				113.5	70.77	79.32	78.0
• Дуњићи	472		88.8	79.6	57.5	71.3	471.1	121.7	41.9	471.7	46.59	545.0
• Водовод	54.5	86.4	59.3	18.0	88.8	167.8	173.5	90.3	41.6	39.1	49.5	87.7
• Елкок Раскрсница	50.5	170.4	71.2	98.4	100.6	111.1	79.6	60.9	47.2	53.4	102.3	37.5
• Галовићи-гробље	35.1	58.7	52.8	55.5	62.2	97.8	261.0	113.7	82.9	41.1	44.2	41.0
• О.Школа			111.7	165.6	29.7	209.4	217.4	115.8	92.0	46.2	92.2	19.3
• Лугови	61.1	76.9	68.4	54.9		102.7	123.2	69.0	81.6	24.8	12.9	61.8
Изнад месечног ГВИ (> 450 mg/(m²·dan))	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1

Табела бр. 3: Укупне таложне материје и метали у таложним материјама-годишњи просеци

Место узорковања	Укупне таложне материје [mg/ m ² dan] годишњи просек (ГВИ 200 mg/m ² dan)	олово [μg/m ² dan] годишњи просек ГВИ 100 μg/m ² dan	кадмијум [μg/m ² dan] годишњи просек ГВИ 2 μg/m ² dan)	никал [μg/m ² dan] годишњи просек ГВИ 15 (μg/m ² dan)	арсен [[μg/m ² dan] годишњи просек (ГВИ 4 μg/m ² dan	цинк [μg/m ² dan] годишњи просек
Параметар						
Преко ГВИ на годишњем нивоу	1					
▪ Црепана	96.1					
▪ Дуњићи	224.3					
▪ Водовод	79.7					
▪ Елкок Раскрсница	81.9	2.93	0.17	7.49	0.11	42.6
▪ Галовићи-гробље	78.8					
▪ О.Школа	109.9	4.33	0.16	5.61	0.09	40.3
▪ Лугови	67.0					

Табела бр. 4: Суспендоване честице PM₁₀ и метали у суспендованим честицама PM₁₀

Место узорковања		Мерно место: Елкок раскрсница				
Параметар испитивања Суспендоване честице, фракција PM ₁₀ Јединица мере		Суспендоване честице, PM ₁₀	садржај метала у PM10			
		µg/m ³	Olovo µg/m ³	Arsen ng/m ³	Kadmij um ng/m ³	Nikal ng/m ³
Метода		ДМ А19	ДМ А21	ДМ А21	ДМ А21	ДМ А21
Број узорка	датум узорковања	Резултат (концентрација)				
0163/A	25.01.2021	47	0.005	0.75	0.35	6.22
0164/A	26.01.2021	29	0.005	0.75	0.35	2.5
0165/A	27.01.2021	40	0.005	0.75	0.35	2.5
0166/A	28.01.2021	86	0.005	0.75	0.35	16.4
0167/A	29.01.2021	92	0.005	0.75	0.35	7.77
0168/A	30.01.2021	83	0.005	0.75	0.35	16.4
0169/A	31.01.2021	81	0.005	2.02	0.35	6.68
0170/A	01.02.2021	35	0.005	0.75	0.35	13.5
0171/A	02.02.2021	67	0.005	0.75	0.35	2.5
0172/A	03.02.2021	100	0.005	0.75	0.35	6.45
0173/A	04.02.2021	81	0.005	0.75	0.35	2.5
0174/A	05.02.2021	74	0.005	0.75	0.35	2.5
0175/A	06.02.2021	98	0.005	0.75	0.35	2.5

*Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Друге измене Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре у општини Косјерић*

0176/A	07.02.2021	139	0.005	0.75	0.35	2.5
0706/A	20.05.2021	9	0.005	0.75	0.35	2.5
0707/A	21.05.2021	17	0.005	0.75	0.35	2.5
0708/A	22.05.2021	15	0.005	0.75	0.35	2.5
0709/A	23.05.2021	15	0.005	0.75	0.35	2.5
0710/A	24.05.2021	16	0.005	0.75	0.35	9.86
0711/A	25.05.2021	25	0.005	0.75	0.35	2.5
0712/A	26.05.2021	21	0.005	0.75	0.35	2.5
0713/A	27.05.2021	19	0.005	2.22	0.35	2.5
0714/A	28.05.2021	16	0.005	0.75	0.35	2.5
0715/A	29.05.2021	13	0.005	0.75	0.35	2.5
0716/A	30.05.2021	13	0.005	0.75	0.35	2.5
0717/A	31.05.2021	14	0.005	0.75	0.35	2.5
0718/A	01.06.2021	18	0.005	0.75	0.35	2.5
0719/A	02.06.2021	23	0.005	0.75	0.35	6.34
1129/A	17.08.2021	15	0.005	0.75	0.35	2.5

Место узорковања		Мерно место: Елок раскрсница				
Параметар испитивања Суспендоване честице, фракција PM ₁₀ Јединица мере		Суспендоване честице, PM ₁₀	садржај метала у PM10			
		µg/m ³	Олово µg/m ³	Арсен ng/m ³	Кадми јум ng/m ³	Никал ng/m ³
Метода		ДМ А19	ДМ А21	ДМ А21	ДМ А21	ДМ А21
Број узорка	датум узорковања	Резултат (концентрација)				
1130/A	18.08.2021	15	0.005	0.75	0.35	2.5
1131/A	19.08.2021	20	0.005	2.05	0.35	7.71
1132/A	20.08.2021	28	0.005	1.66	0.35	2.5
1133/A	21.08.2021	23	0.005	0.75	0.35	2.5
1134/A	22.08.2021	45	0.005	0.75	0.35	2.5
1135/A	23.08.2021	22	0.005	0.75	0.35	2.5
1136/A	24.08.2021	12	0.005	0.75	0.35	2.5
1137/A	25.08.2021	22	0.005	0.75	0.35	2.5
1138/A	26.08.2021	20	0.005	0.75	0.35	2.5
1139/A	27.08.2021	12	0.005	0.75	0.35	2.5
1140/A	28.08.2021	10	0.005	0.75	0.35	2.5
1141/A	29.08.2021	7	0.005	0.75	0.35	2.5
1142/A	30.08.2021	12	0.005	0.75	0.35	2.5
1598/A	11.11.2021	61	0.005	0.75	0.35	2.5
1599/A	12.11.2021	63	0.005	0.75	0.35	2.5
1600/A	13.11.2021	86	0.005	0.75	0.35	2.5
1601/A	14.11.2021	94	0.005	0.75	0.35	2.5
1602/A	15.11.2021	79	0.005	0.75	0.35	2.5
1603/A	16.11.2021	64	0.005	0.75	0.35	2.5
1604/A	17.11.2021	73	0.005	0.75	0.35	5.26
1605/A	18.11.2021	81	0.005	1.92	0.35	5.08
1606/A	19.11.2021	42	0.005	0.75	0.35	2.5
1607/A	20.11.2021	48	0.005	0.75	0.35	2.5
1608/A	21.11.2021	87	0.005	1.82	0.35	2.5
1609/A	22.11.2021	104	0.005	3.98	0.35	8.21
1783/A	24.12.2021	145	0.010	2.46	0.35	5.34

1784/A	25.12.2021	55	0.012	0.75	0.35	2.5
Годишња средња вредност		47.0	0.005	0.97	0.35	4.04
Број мерења		56				
90.4 перцентил		93.4				

ЗАКЉУЧАК

Укупне таложне материје:

У току 2021 забележено је прекорчење максимално дозвољене месечне вредности ($450 \text{ mg/m}^2\text{dan}$) на мерном месту Дуњићи у јануару, јулу и децембру. Просечне годишње вредности на мерним местим крећу се од $67,0 \text{ mg/m}^2\text{dan}$ на мерном месту Лугови до $224,3 \text{ mg/m}^2\text{dan}$ на мерном месту Дуњићи. Максимално дозвољена вредност за календрску годину ($200 \text{ mg/m}^2\text{dan}$) прекорчена је на мерним местима Дуњићи.

Метали у укупним таложним материјама:

Метали у укупним таложним материјама: Уредба о условим за мониторинг и захтевима квалитет ваздуха (Сл. гласник РС, бр. 11/2012) не прописује граничне вредности за метале у укупним таложним материјама.

Годишње вредности за олово, кадмијум, арсен и никал су испод максимално дозвољених вредности датих у немачком стандарду ТА ЛУФТ. Вредности за цинк $42,6 \text{ } \mu\text{g/m}^2\text{dan}$ (Елкок) и $40,3 \text{ } \mu\text{g/m}^2\text{dan}$ (Основна Школа су испод $400 \text{ } \mu\text{g/m}^2\text{dan}$ што је била важећа гранична вредност по Правилнику 54/92 који је важио до 2010.

Суспендовне честице фракција PM_{10} :

Мониторинг се темељи на повременим узорковњим. Број узорака 56 испуњава потребан број мерења.

Средња годишња вредност износи $47,0 \text{ } \mu\text{g/m}^3$ је изнад максимално дозвољене вредности за календрску годину ($40 \text{ } \mu\text{g/m}^3$). Број прекорчења дневне максимално дозвољене вредности изрчунат је преко 90.4-тог перцентиала који износи 93,1 и већи је од 50. То индицира прекорчење дозвољеног број дана који на годишњем нивоу износи 35.

Метали у суспендовним честицама фракција PM_{10} :

Средње годишње вредности за олово $0,005 \text{ } \mu\text{g/m}^3$ и мање је од дозвољених $1 \text{ } \mu\text{g/m}^3$, за арсен је $0,97 \text{ ng/m}^3$, што је испод дозвољене 6 ng/m^3 , средња годишње вредност концентрације кадмијум је $0,35 \text{ ng/m}^3$ што је испод максимално дозвољене концентрације 5 ng/m^3 , и средња годишња концентрација за никал је $4,04 \text{ ng/m}^3$, што је такође испод максимално дозвољене 20 ng/m^3 .

Агенција за заштиту животне средине врши континуирано спровођење оперативног мониторинга квалитета ваздуха у државној мрежи за праћење квалитета ваздуха на нивоу Републике Србије. Ова обавеза Агенције је дефинисана у Закону о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 10/13 и 26/21 – др. закон).

У агломерацији **Косјерић** током 2021. године ваздух је био III категорије, прекомерно загађен ваздух, услед прекорачења граничне вредности суспендованих честица PM_{10} и $\text{PM}_{2,5}$.¹

¹ Извор података: Годишњи извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији 2021. године, Агенција за заштиту животне средине

PM ₁₀	средња годишња вредност	број дана са > 50 µg/m ³	максимална дневна вредност	36' у низу максималних дневних концентрација	Расположивост, %, података у 2021.
Косјерић	48	102	134	88	76

У табели су приказане средње годишње концентрације PM₁₀ (µg/m³), број дана са прекорачењем дневне ГВ (50µg/m³), максималне дневне концентрације (µg/m³), 36' у опадајућем низу максимална сатна концентрација (µg/m³), током 2021 године.

У Косјерићу су прекорачење дневних граничних вредности, 50 µg/m³ забележена током 102 дана.

Најближи водоток на посматраном подручју је Мионичка река која протиче дубоко у подножју предметне локације, од које је удаљена и нема на њу никаквог утицаја. Мионичка река се улива у реку Кладоробу и скупа припадају сливу реке Скрапеж тј. сливу реке Западне Мораве. Према Уредби о категоризацији водотока река Скрапеж сврстана се у водоток II категорије квалитета.

Испитивање квалитета земљишта не врши се на територији планског обухвата. Део планског обухвата представља пољопривредно земљиште, али како се не користи за потребе пољопривредне производње негативног утицаја од стране минералних ђубрива, пестицида и нема. У мањој мери, деградацији земљишта доприноси саобраћајна фреквенција дуж државних и колско пешачких путева (услед таложења честица олова који се продукују путем издувних гасова моторних возила и заслањивања земљишта, као последица посипања соли натријум-хлорида ради одржавања путева током зимске сезоне).

Управљање отпадом на територији општине је поверено ЈКП "Елан". Постојеће становништво самоиницијативно односи отпад до најближег контејнера. На територији планског обухватаније није евидентирана ни једна „дивља депонија“. Планом је дефинисано лоцирање одговарајућих контејнера, потребних капацитета, на за то предвиђеном простору у оквиру парцеле остале намене.

Бука која настаје на планском подручју последица је пре свега саобраћајних активности на Државним путевима IIA реда бр. 175 и 178 на који се наслања предметно подручје, док ће у фази реализације планских решења бука настајати услед коришћења грађевинске механизације, одвијања саобраћаја и боравка људи на овом простору.

1.5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПРОСТОРА КОЈИ МОЖЕ БИТИ ИЗЛОЖЕН НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ

Полазећи од стања квалитета животне средине, овог дела планине Дивчибаре, треба узети у обзир да се северна граница планског подручја у потпуности наслања на заштићено подручје Предео изузетних одлика „Маљен“, односно ослања се на границу режима заштите III (трећег) степена. Предео изузетних одлика је подручје препознатљивог изгледа са

значајним природним, биолошко-еколошким, естетским и културно-историјским вредностима, које се током времена развијало као резултат интеракције природе, природних потенцијала подручја и традиционалног начина живота локалног становништва.

Утицајно подручје је простор на коме се јављају промене у односу на постојеће стање животне средине.

Зоне промене:

- дуж главних саобраћајних праваца;
- у зони комуналних и инфраструктурних површина;
- простор намењен за развој туризма и могућих пратећих делатности (угоститељства, пословања, трговина на мало, спорта, рекреације);

Промена квалитета ваздуха

Не очекује се велика промена квалитета ваздуха у односу на постојеће стање. Уколико дође до повећања концентрације аерополутаната услед појачаног саобраћаја или других активности, може се јавити минимални и привремени утицај на квалитет ваздуха на самом извору (CO₂, CO, непријатни мириси, угљоводоници, честице чађи, прашина и други полутанти).

Концентрације аерополутаната могу настати као емисија полутаната из домаћинства и туристичких, пословних објеката. У границама плана заступљено је становање, тако да су концентрације дима, чађи и лако испарљивих угљоводоника повећане у зимском периоду, из индивидуалних ложишта домаћинства, што се објашњава утицајем метеоролошких параметара (нижа температура ваздуха). Развојем туристичких садржаја доћи ће до повећања загађујућих материја у ваздуху, до момента прикључења на гасификациону мрежу.

Како кроз плански обухват пролазе два државна пута IIА реда (северна граница) и планирана је сабирна саобраћајница (која пролази кроз централни део планског обухвата), може се повремено очекивати повећана саобраћајна фреквенција и повећање емисије продуката сагоревања горива.

Промена квалитета воде

На подручју Плана не налази се водно земљиште, нема површинских речних токова. У случају ванредних околности, у случају удеса или других акцидената (изливање горива и сл.) подземне воде могу бити локално угрожене. Септичке јаме морају бити водонепропусне како не би угрозиле подземне воде и земљиште до изградње канализационе мреже. Планирани објекти по својој намени у току рада немају значајан утицај на квалитет воде, а сама намена је превасходно становање, породични туризам, туризам и угоститељство, где се по правилу не очекује продукција штетних материја.

Промена квалитета земљишта

Генерално, еколошки притисак на земљиште присутан је у подручјима веће концентрације становништва и привредних активности. Када је реч о предметном плану, у току изградње објеката, код ископа при извођењу радова помоћу грађевинске механизације, вршиће се привремена деградација дела земљишта, односно доћи ће до привремене промене квалитета земљишта. Планирано је зеленило око објеката, тако да у току редовног рада евентуални негативни утицаји (бука и сл.) биће сведени на минимум. Септичке јаме морају бити водонепропусне како не би угрозиле подземне воде и земљиште, до изградње канализационе мреже. Услед боравка људи предвиђено је стварање комуналног отпада. Очекује се продукција амбалажног отпада услед развоја туризма, који уз адекватно управљање отпадом неће представљати оптерећење за животну средину, јер се овај отпад одлаже у канте и контејнере са којег се одлаже са локације.

Промена нивоа буке

Планиране интервенције на саобраћајној инфраструктури имају за циљ подизање нивоа приступачности и опслуживања планираних намена посматраног подручја, повећање фреквентности саобраћаја, што за последицу може имати повећани ниво буке. Бука ће настајати услед коришћења грађевинске механизације, приликом изградње објеката, рада угоститељских објеката, и сл. У току редовног рада потребно је да се ниво буке одржава у оквиру прописаних вредности, како унутар објеката, тако и у околном подручју.

Нејонизујуће зрачење

По природи технолошког процеса, у току редовног рада, у трафостаницама и преносним системима (кабловима под напоном), постоје електрична и магнетна поља као вид нејонизујућег зрачења, које се стварају провођењем наизменичне електричне струје у надземни проводницима, а зависе од висине напона, јачине струје и растојања.

1.6. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ УГРОЖАВАЊА И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА

Природне карактеристике подручја, створене вредности и планови за наредни плански период представљају основу за процену еколошког капацитета простора и спречавања могућих конфликта у простору. Просторни развој планског обухвата, али и ширег подручја до сада је, делом плански, а делом стихијски, (не)усмеравањем, уз мање или више поштовања планских одредница приликом изградње.

Заштита животне средине логично подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе као и свих техничко-технолошких мера и прописа утврђених законском регулативом и условима надлежних институција.

У том смислу су за израду стратешке процене утицаја коришћени услови и документи који су у том контексту релевантни, након чега је резиме стратешке процене утицаја са дефинисаним мерама заштите инкорпориран у део Плана који се односи на заштиту животне средине.

На основу процене стања животне средине на планском подручју кључни проблеми заштите животне средине су следећи:

- недовољно развијена инфраструктура на подручју Плана;
- неразвијен мониторинг животне средине на територији Плана.

Разлози за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене

Извештај о Стратешкој процени може се изјаснити о томе зашто поједина питања из области заштите животне средине нису била меродавна за разматрање. У конкретном случају као таква питања оцењени су: питања везана за климатске промене, промене озонског омотача и утицај јонизујућег зрачења с обзиром да досадашња истраживања и сазнања о природном и другом зрачењу, те врсте и садржају радионуклида не индикују опасност по здравље људи, уз поштовање прописа и обавеза из тих прописа у вези постојања и руковања материјалима и опремом која је извор зрачења (планским решењима се не предвиђају мере и радови којима би се стање у овој области животне средине могло погоршати).

1.7. РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

У поступку прибављања података за израду плана обрађивач је извршио евидентирање постојећег стања при чему су препознате површине по својој намени. Преко општинске службе сви корисници простора су упознати са поступком израде Плана детаљне регулације за ово подручје. Услед карактеристика подручја у обухвату Плана, непосредног и ширег окружења, постојећих и планираних намена и функција, у поступку израде Плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења и саставни су део Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину.

Табела бр. 5: Прибављени услови надлежних институција, органа, организација

	Услови	Број услова	Датум добијања услова
1	Електродистрибуција Србије,	2460800-Д.08.01-113117/1-22	15-мар-22
2	Завод за заштиту природе Србије	03 бр. 020-670/2	22-мар-22
3	Републички хидрометеоролошки завод	922-3-17/2022	03-мар-22
4	Комунално јавно предузеће 'Елан ' Косјерић'	6-352/22-02	28-феб-22
5	„Електромрежа Србије“ Београд	130-00-УТД-003-247/2022-003	10-мар-22
6	Министарство одбране, сектор за материјалне ресурсе	4731-2	03-мар-22
7	МУП, Сектор за ванредне ситуације , одељење за ван.сит. у Ужицу	217-3298/22	01-мар-22
8	Републички сеизмолошки завод	02-164-1/20229	01-апр-22
9	Јавно предузеће за газдовање шумама "Србијашуме"	6563	05-мај-22
10	Телеком Србија – одељење за планирање и изградњу мреже Ужице, Југ Богданова 1 Ужице	79938/2-2022 EX	23-мај-22
11	Телеком Србија – одељење за планирање и изградњу мреже Ваљево	294157/2-2022	21-мај-22
12	Завод за заштиту споменика културе Краљево	212/2	01-јун-22
13	Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе“	2227/1	07-јул-22
14	ЈП Путеви Србије, Београд	953-7539/22-1	27-апр-22
15	ЈКП Водовод Ваљево, Ул. Вука Караџића 26	01-2020/2	5-мај-22
16	Министарство рударства и енергетике	350-01-25/2022-06	24-април-22
17	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде		

2.0. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

Приликом припреме Плана детаљне регулације, уобичајено је да се изврши одговарајућа уградња и разрада циљева планова вишег реда, тако да се уз поштовање услова коришћења, уређења и заштите простора из планова вишег реда дефинишу специфични циљеви за планско подручје, конкретни разматрани простор, намену површина, доминантне делатности које се одвијају на посматраном подручју и сл.

2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

У складу са законским одредбама, у овом поглављу су приказани општи и посебни циљеви и индикатори стратешке процене. Општи циљеви стратешке процене припремљени су на основу стања животне средине, стратешких питања заштите животне средине од значаја за планско подручје и циљева и захтева у области заштите животне средине релевантних секторских докумената.

Основни циљ заштите животне средине на планском подручју је очување и унапређење стања животне средине, у односу на постојеће стање и планиран развој, уз примену начела превенције и предострожности и начела одрживог развоја у будућем развоју подручја. Овај циљ се реализује следећим **општим** циљевима:

- очување и унапређење животне средине на подручју Плана детаљне регулације;
- заштита здравља становништва у границама Плана и у окружењу;
- плански и контролисани развој подручја уз поштовање принципа одрживог развоја и обавезних мера заштите животне средине;
- поштовање планских мера, мера заштите животне средине, правила уређења и грађења;
- контролисано поступање са отпадом;
- комунално и инфраструктурно опремање подручја;
- повећање обима инвестиција за заштиту животне средине;
- побољшање информисања, обука становништва за заштиту животне средине, обезбеђење учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине.

Посебни циљеви Стратешке процене произилазе из анализе стања, проблема, ограничења и потенцијала планираног простора, као и приоритета за решавање еколошких проблема, а у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине.

Еколошки одговорно коришћење простора које обухвата План представља значајан потенцијал за одрживи развој овог подручја.

За реализацију општих циљева утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима :

- очување и унапређење квалитета ваздуха;
- развој водоводне и канализационе мреже;
- смањење загађивања земљишта;
- очување природних станишта и предела;

- адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати;
- очување биодиверзитета и унапређење ефикасности заштите на принципима одрживости;
- придржавати се контролисане изградње у обухвату плана и окружењу;
- развој туризма;
- стимулисање изградње објеката и пратећих услужних делатности, угоститељства и сл.;
- боље промовисање туристичких садржаја планског подручја;
- развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке).

2.2. ИНДИКАТОРИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Планирање је кључна карика у систему управљања променама у животној средини, а почетни и најважнији корак у процесу планирања је формирање базе података (информационе основе) ради идентификације те исте средине. На основу идентификованог стања у могућности смо да предузмемо адекватне мере у планском процесу у циљу ефикасне заштите животне средине.

Саставни део информационог система представљају показатељи (индикатори). Показатељи управљања животном средином представљају веома битан сегмент у оквиру израде просторног или урбанистичког плана и један ниво у оквиру комплексног просторног информационог система. Сврха њиховог коришћења је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Показатељи су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање (просторно, урбанистичко и др).

Изабрани индикатори су у складу са планираним активностима на Планском подручју и њиховим могућим утицајима на квалитет животне средине.

Табела бр. 6: Посебни циљеви стратешке процене са избором индикатора

посебан циљ	индикатор
<ul style="list-style-type: none">■ Очување и унапређење квалитета ваздуха	<ul style="list-style-type: none">■ Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO₂, NO₂, PM₁₀, O₃
<ul style="list-style-type: none">■ Развој водоводне и канализационе мреже	<ul style="list-style-type: none">■ Проценат становника прикључен на водовод■ Проценат становника прикључен на канализацију■ Загађене (непречишћене) отпадне воде

<ul style="list-style-type: none"> Смањење загађивања земљишта 	<ul style="list-style-type: none"> Површине деградираног земљишта Промена начина коришћења земљишта
<ul style="list-style-type: none"> Адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати 	<ul style="list-style-type: none"> Укупна количина произведеног отпада Укупна количина комуналног отпада Укупна количина амбалажног отпада
<ul style="list-style-type: none"> Очување биодиверзитета и унапређење ефикасности заштите на принципима одрживости Очување природних станишта и предела 	<ul style="list-style-type: none"> Диверзитет врста
<ul style="list-style-type: none"> Развој туризма Придржавати се контролисане изградње у обухвату плана и окружењу Стимулисање изградње објеката и пратећих услужних делатности, угоститељства и сл. Боље промовисање туристичких садржаја планског подручја 	<ul style="list-style-type: none"> Интензитет туризма (доласци и ноћења туриста, туристички промет и боравак према врстама туристичких места, број лежајева, трендови у броју лежајева и броју ноћења)
<ul style="list-style-type: none"> Развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке) 	<ul style="list-style-type: none"> Број мерних места, стање мониторинг мреже

Индикатори	Јединица мере
Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за PM ₁₀ , NO ₂ , O ₃ и SO ₂ ,	Број дана у току године са прекорачењем дневне граничне вредности,
Проценат становника прикључен на водовод	% (проценат)
Проценат становника прикључен на канализацију	% (проценат),
Загађене (непречишћене) отпадне воде,	% (проценат),
Површине деградираних земљишта,	% деградираног земљишта у односу на укупну површину и површина деградираног земљишта изражена у ha,
Промена начина коришћења земљишта	ha или km ²
Диверзитет врста,	Број јединки по јединици површине. Број гнездећих парова. Површина у хектарима (ha),
Укупна количина произведеног отпада,	Индикатор се изражава у тонама по години (t/год),
Укупна количина произведеног комуналног	

отпада	Индикатор се изражава у тонама по години (t/год),
Укупна количина амбалажног отпада	Индикатор се изражава у тонама по години (t/год),односно у процентима %, <p>Доласци и ноћења туриста: у хиљадама туриста; Туристички промет и боравак према врстама туристичких места: у хиљадама туриста и проценат учешћа у односу на укупан промет; Трендови у броју лежајева и броју ноћења: индекс 2000=100%.</p>
Интензитет туризма (доласци и ноћења туриста, туристички промет и боравак према врстама туристичких места, број лежајева, трендови у броју лежајева и броју ноћења)	Број мерних места
Број мерних места, стање мониторинг мреже	

3.0. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Стратешка процена се бави генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења на животну средину простора у обухвату Плана, при чему је акценат стављен на анализу планских решења, која доприносе заштити и подизању квалитета животне средине на посматраном простору и у непосредном окружењу.

Извештајем о стратешкој процени разматрају се питања и проблеми везани за заштиту животне средине, а који се односе на:

- ❖ утицај постојећих и планираних активности на природне ресурсе – воду, ваздух и земљиште;
- ❖ утицај постојеће и планиране инфраструктуре на животну средину;
- ❖ мере и услове заштите животне средине са освртом на потенцијалне загађиваче.

У процесу одлучивања и усаглашавања планских решења и у поступку стратешке процене, потенцијала и ограничења у простору и животној средини, вредновани су следећи аспекти:

- ❖ природне карактеристике, постојеће стање и услови у простору;
- ❖ створене вредности, постојећа намена простора и досадашњи начин коришћења природних ресурса, као и планирано уређење дефинисано планским решењима;
- ❖ стање комуналне опремљености и уређености простора у обухвату Плана;
- ❖ услови надлежних институција, добијени у поступку израде Плана и Извештаја о стратешкој процени;
- ❖ циљеви планског документа вишег хијерархијског нивоа и циљеви предметног планског документа.

Проблем заштите животне средине је данас један од прворазредних друштвених задатака. Данас присутне негативне последице углавном су последица погрешно планиране, изградње насеља, саобраћајних система, неконтролисане и неадекватне употребе енергије, као и непознавања основних законитости из домена животне средине. У оквирима изнетих ставова промене које су последица прилагођавања природе потребама човека могу бити онакве какве он очекује, али могу бити, и често јесу, сасвим неповољне и за њега самог. Скуп таквих промена за собом повлачи врло сложене последице, које у принципу имају повратно деловање на иницијаторе промена, доводећи тако до нових стања и нових последица.

Циљ израде стратешке процене утицаја предметног плана на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја на квалитет животне средине и предвиђених мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору.

3.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

Законом није јасно прописано која варијантна решења подлежу процени. Имајући у виду законску регулативу у области планирања, уређења простора и изградњи објеката, предвиђа се израда планских варијантних решења. За избор најповољније варијанте уобичајено је да се користе критеријуми засновани на начелима економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости. Другим речима, у пракси се на овај начин до фазе јавних консултација у начелу заузима став о варијантама, тако да се у пракси стратешке процене, по правилу процењују две варијанте, респективно три, и то: (1) прва варијанта да се план не усвоји, односно да не дође до спровођења плана; (2) друга у којој се план усваја и доследно спроводи; и (3) трећа – респективна (алтернативна), у којој се план усваја и спроводи уз подршку других планова, програма, пројеката и инструмената, који су у функцији развоја и заштите. За потребе ове стратешке процене разматрају варијанта нееспровођења и спровођење плана (уз подршку других планова, програма и инструмената).

Варијантна решења Друге измене Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре у општини Косјерић представљају различите рационалне начине, средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности, односно разматрање могућности коришћење различитих простора за реализацију конкретне активности која се планира. Поред тога, треба узети у обзир и варијанте имплементације плана. Укупни ефекти плана, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, циљевима и варијантним решењима плана. За планове који имају већи степен неизвесности реализације, метод израде сценарија модела развоја омогућује процену позитивних и негативних ефеката варијантних решења плана.

У процени варијантних решења, процењују се циљеви стратешке процене у односу на секторе развоја у Плану детаљне регулације у оквиру два сценарија примене плана: тзв. „реални“ у случају да се план усвоји и примењује, тзв. „песимистички“ у случају да се план не усвоји и не примењује и тзв. „оптимистички“, по коме се план усваја спроводи уз подршку програма, пројеката и других инструмената. Процена се обавља у складу са изабраним индикаторима за сваки циљ стратешке процене појединачно. Процена је квалитативног карактера и могући су следећи утицаји: (1) укупно позитиван утицај „+“; (2) укупно негативан утицај „-“; (3) неутралан – када нема директног утицаја „0“; (4) нејасан утицај „?“.

Табела бр. 7: Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)

Циљеви СПУ

1. очување и унапређење квалитета ваздуха;
2. развој водоводне и канализационе мреже;
3. смањење загађивања земљишта;
4. очување природних станишта и предела;
5. адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати;
6. очување биодиверзитета и унапређење ефикасности заштите на принципима одрживости;
7. придржавати се контролисане изградње у обухвату плана и окружењу;
8. развој туризма;
9. стимулисање изградње објеката и пратећих услужних делатности, угоститељства и сл.;
10. боље промовисање туристичких садржаја планског подручја;
11. развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке).

Циљеви стратешке процене утицаја

Сектор плана	Сценарио развоја	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Техничка инфраструктура и комунална опрема	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Породични туризам	ВАРИЈАНТА 1	0	-	0	0	-	0	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+
Туризам и угоститељство	ВАРИЈАНТА 1	0	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+
Саобраћај	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	-	0	0	0	0	-	0	+	+	+	+
Зеленило , шуме	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	0	+	+	+	+	0	0	+	0
Заштита животне средине	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

■ – укупно позитиван утицај, ■ – укупно негативан утицај, 0 – нема директан утицај, ? – или нејасан утицај

3.2. РАЗЛОЗИ ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА

На основу одредби члана 15. Закона, пореде се варијантна решења и даје приказ разлога за избор најповољнијег решења. Варијантна решења су поређена према циљевима стратешке процене и секторима у плану. Варијанта 1 се односи на неусвајање плана (а самим тим и спровођење плана) је неповољније са свих аспеката. Варијанта 2 се односи на усвајање и спровођење плана уз подршку стратегија, планова и програма. У варијанти 1 да се План детаљне регулације не донесе и да се развој одвија стихијски могу се очекивати само негативни ефекти код сваког сектора/активности и ниједан позитиван ефекат у односу на циљеве стратешке процене утицаја. Истовремено, процењени варијантни утицаји са собом носе и одређени степен ентропије који није могуће са прецизношћу предвидети. У варијанти 2 да се План детаљне регулације имплементира уз подршку примена других стратегија, планова и програма могу се очекивати позитивни ефекти у сваком сектору/активности, који отклањају већину негативних тенденција у развоју, у случају да План не би имплементирао. У овој варијанти могу се јавити и појединачни негативни ефекти, али само на извору, повременог и тренутног карактера.

Приказ варијантног решења не усвајања Друге измене и допуне плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре

Плански документ представља основни инструмент управљања простором. Недостатак Плана значи недостатак адекватних мера и услова за организовање активности у простору и његово контролисано коришћење.

Прихватањем **Варијанте 1** одржало би се постојеће стање у простору које карактерише:

- недовољна инфраструктурна и комунална опремљеност;
- незадовољавајуће стање саобраћајница;
- недовољна развијеност туристичких садржаја;

Варијантно решење не усвајања Друге измене и допуне плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре

Предности	Недостаци
<ul style="list-style-type: none">▪ наставак традиционалног начина живота на територији Плана;▪ смањење ризика од евентуалног угрожавања квалитета чинилаца животне средине даљим развојем туристичких и услужних делатности, угоститељства;	<ul style="list-style-type: none">▪ нарушавање основног концепта дугорочног одрживог развоја;▪ недостатак мера и инструмената за управљање простором на еколошки прихватљив и одржив начин;▪ непоштовање мера обавезног инфраструктурног опремања и уређења;▪ непоштовање обавезујућих смерница и мера за уређивање подручја;▪ нерационално коришћење и деградација природних ресурса и предеоних вредности подручја;▪ непоштовање општих и посебних смерница и мера заштите животне средине из планова на вишем хијерархијском нивоу;▪ неразвијен систем мониторинга;

Приказ варијантног решења усвајања и имплементације Друге измене и допуне плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре

Предности	Недостаци
<ul style="list-style-type: none"> одрживи развој на основама заштите и одрживог коришћења простора, природних и створених вредности и животне средине, заштита природних вредности планине Дивчибаре; рационална организација и уређење простора у границама утврђеног грађевинског подручја; унапређење саобраћајне матрице; остваривање боље саобраћајне везе са окружењем; унапређење хидротехничке инфраструктуре; прикључење на постојећу канализациону мрежу или изградња ППОВ (решавање проблема одвођења отпадних вода) увођење телекомуникационе инфраструктуре; праћење и контрола стања животне средине (мониторинг); веће улагање у програме заштите животне средине; унапређење управљања отпадом; повећање површина под зеленилом; очување шума, шумског земљишта (чак и кроз уређење у у функцији рекреативног и излетничког коришћења, при чему се задржава изворна структура шуме) 	<ul style="list-style-type: none"> скептицизам због даљег живота у релативно измењеној средини; негативни утицаји током изградње објеката (повишен ниво буке, вибрација, емисија прашине);

На основу претходне анализе и процене варијантних решења, може се закључити да је варијанта доношења предложеног Плана знатно повољнија у односу на варијанту да се план не донесе.

На основу одредаба члана 15. Закона о стратешкој процени, стратешка процена обухвата и процену кумулативних и синергијских ефеката. Теоријски је могуће да се јаве интеракције међу мањим утицајима како планских решења, тако и појединачних објеката и активности на планском подручју. Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат (загађивање ваздуха, вода или пораст нивоа буке).

Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја. Синергијски ефекти се најчешће манифестују код људских заједница и природних станишта.

У конкретном случају не постоји могућност јављања кумулативних и синергијских ефеката у изворном смислу тог појма, тако да није даље вршена анализа.

3.3. ЕВАЛУАЦИЈА КАРАКТЕРИСТИКА И ЗНАЧАЈА УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА

Стратешка процена утицаја која се ради за ниво Плана детаљне регулације може се само бавити генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења у плану на животну средину, а не појединачним објектима и активностима које се планирају. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у овире процена утицаја појединачних објеката на животну средину за објекте за које надлежни орган утврди потребу израде овог документа неопходног за добијање одобрења за изградњу.

Евалуација карактеристика планских решења представља процену утицаја у ужем смислу. У овој фази се обавља евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Претходно је потребно извршити селекцију планских решења од значаја за животну средину и класификацију према секторима/сегментима у плану. Евалуација утицаја врши се са циљем да се утврди значај утицаја, према критеријумима из Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. У обзир су узимају следеће карактеристике утицаја:

- Врста утицаја,
- Вероватноћа да се утицај појави,
- Временска димензија односно трајање утицаја, према временском хоризонту ПДР-а: краткорочни утицаји; средњорочни утицаји; дугорочни утицаји (период после временског хоризонта ПДР-а)
- Учесталост утицаја,
- Просторна димензија утицаја.

Наведене карактеристике утицаја су вредноване према врсти Плана детаљне регулације, како је приказано у следећој табели.

Табела бр. 8: Вредновање карактеристика утицаја

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Трајање утицаја	Учесталост утицаја	Просторна димензија утицаја
Позитиван	<ul style="list-style-type: none"> • Врло вероватан утицај – ВВ • утицај вероватан - В • утицај могућ – МВ 	<ul style="list-style-type: none"> • краткорочан – К • средњорочан – Ср • дугорочан – Д 	<ul style="list-style-type: none"> • повремен – Пу • средње учестао - СУ • сталан – Ст 	Локални (Л) Регионални (Р) Национални (Н) Прекогранични (П) Међународни (М)
Неутралан				
Негативан				

У складу са врстом планског документа, карактеристикама планског подручја и стањем животне средине, изабране су карактеристике које одређују стратешки значајан утицај и то:

- Могућ, вероватан и врло вероватан утицај;
- Краткорочан, средњорочан и дугорочан утицај;
- Повремен, средње учестао и сталан утицај;
- Локални утицај, регионални.

Евалуација утицаја вршена је за изабране концепте и решења стратешког нивоа, квалитивно-описно, на основу чега је припремљена коначна матрица која показује одрживост Плана.

Евалуација утицаја је у збирној табели приказана коришћењем одговарајућих боја (зелена за позитивне утицаје, црвена за негативне, бела за неутралне) а интензитетом боје значај утицаја, према броју карактеристика које су дефинисане као значајне (постојање једне или две карактеристике) и врло значајне (три или четири карактеристике), како је приказано у следећој табели.

Врста/значај утицаја	Стратешки значајан утицај (једна или две карактеристике)	Стратешки веома значајан утицај (три или четири карактеристике)
Позитиван		
Негативан		
Неутралан		

Збирна матрица утицаја Друге измене Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре на животну средину приказана је табеларно.

Табела бр. 9: Матрице процене утицаја

Циљеви СПУ

1. очување и унапређење квалитета ваздуха;
2. развој водоводне и канализационе мреже;
3. смањење загађивања земљишта;
4. очување природних станишта и предела;
5. адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати;
6. очување биодиверзитета и унапређење ефикасности заштите на принципима одрживости;
7. придржавати се контролисане изградње у обухвату плана и окружењу;
8. развој туризма;
9. стимулисање изградње објеката и пратећих услужних делатности, угоститељства и сл.;
10. боље промовисање туристичких садржаја планског подручја;
11. развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке).

Циљеви СПУ

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Развој туризма: породичног туризма и туризма и угоститељства		ВВ Д Ст Л			ВВ Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Пу/СУ Л	ВВ Ср/Д Пу/СУ Л	ВВ Д Ст Л	ВВ Д Ст Л	
Изградња приступне саобраћајнице, изградња и уређење секундарних саобраћајница, паркинг простора, пешачких површина планираних као саставни елементи попречних профила улица	МВ Ср/Д Пу/СУ Л				ВВ Ср/Д Ст Л			ВВ Ср/Д Ст Л			МВ Ср/Д Пу/СУ Л
Регулација Државних путева уз планирање прикључака	МВ Ср/Д Пу/СУ Л				В/ВВ Ср Пу/СУ Л			ВВ Ср/Д			МВ Ср/Д Пу/СУ Л

*Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Друге измене Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре у општини Косјерић*

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	МВ Ср/Д Пу/СУ Л							Ст Л			
Планирање и унапређење хидротехничке инфраструктуре (пружање два опциона решења за вооснабдевање и одвођење отпаних вода овог краја, планирање атмосферске канализације)		ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л		В/ВВ Ср Пу/СУ Л					В/ВВ Ср/Д Ст Л
Изградња комуналних објеката – ППОВ, ТС 110 kV и 10 kV и Резероар за водоснабдевање и црпна станица		ВВ Д Ст Л	ВВ Д Ст Л	ВВ Ср/Д Пу/СУ Л		В/ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Д Ст Л		ВВ Д Ст Л	ВВ Д Ст Л	В/ВВ Ср/Д Ст Л
Планирање, унапређење и доградња електроенергетске инфраструктуре											
Планирање телекомуникационе инфраструктуре											
Санитарно безбедно управљање комуналним отпадом				ВВ Д Ст Л	ВВ Д Ст Л						
Развој спортско-рекреативној потенцијала овог краја					В/ВВ Д Ст Л		В/ВВ Д Ст Л	МВ/В Ср/Д Пу/СУ Л	В/ВВ Ср/Д Ст Л	В/ВВ Ср/Д Ст Л	

*Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Друге измене Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре у општини Косјерић*

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Очување шума, шумских. Увођење намене парк шума у циљу рекреативног и излетничког коришћења, при чему се задржава изворна структура шуме	ВВ Д Ст Л			В/ВВ Д Ст Л				В/ВВ Д Ст Л		В/ВВ Д Ст Л	
Интегрална заштита природних вредности на територији планског обухвата, заштита животне средине	ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Д Ст Л	ВВ Д Ст Л	В/ВВ Д Ст Л	В/ВВ Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Пу/СУ Л	ВВ Ср/Д Пу/СУ Л	ВВ Ср/Д Пу/СУ Л		ВВ Д Пу/СУ Л

Горња табела представља приказ вредновања планских решења са аспекта заштите животне средине. Сваки процењени утицај је резултат вишекритеријумског вредновања појединачних планских решења и њиховог утицаја на посебне циљеве стратешке процене утицаја и на основне компоненте животне средине - ваздух, воду и земљиште. Наведена планска решења углавном имају мали негативан и позитиван утицај на очување квалитета животне средине, док поједина планска решења немају никакав утицај на животну средину.

Утицаји планских решења су локалног карактера. Вероватноћа утицаја планског решења на животну средину је могућа, вероватна или врло вероватна у зависности од планског решења. На овом нивоу плана није било могуће детаљно анализирати свако планско решење и непосредан утицај планираних активности на животну средину јер нису дефинисане све појединости везане за дато планско решење. У случајевима где је процењено да може доћи до негативног утицаја потребно је предузети одговарајуће мере заштите.

3.4. МЕРЕ ЗА ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Заштита у унапређење животне средине на подручју Плана детаљне регулације врши се кроз идентификацију главних извора загађења и дефинисања мера заштите животне средине, како би се побољшао квалитет живота на предметном подручју. Потребно је очувати капацитете животне средине у неизграђеним деловима као и прописати мере и услове заштите које је потребно спроводити приликом реализације планираних активности на појединачним локацијама и планираним зонама и целинама.

Дефинисање мера заштите извршено је на основу анализе стања животне средине, процене могућих утицаја Плана на животну средину и фактора животне средине за које је утврђено да могу бити изложени највећем утицају.

Заштита и унапређење животне средине оствариће се побољшањем њеног укупног квалитета, а посредно и њених основних елемената: ваздуха, воде, земљишта и живог света. Овај циљ оствариће се спровођењем низа мера различитог карактера:

- правних – нормативних мера: доношење општих нормативно-правних аката Општинске управе о заштити и унапређењу животне средине, као и програма заштите и поступака и активности, критеријума понашања, а у вези са тим и санкционих поступака у случају непоштовања Закона; израда катастра загађивача и стално ажурирање од стране надлежних органа, при чему је нарочито важно успостављање мерних пунктова загађивања и услова праћења загађивања; забрана и ограничавање градње објеката који су потенцијални загађивачи у зонама становања, друштвених, рекреативних, здравствених, школских и других центара активности;
- техничко-технолошких мера: прилагођавање технолошких и производних процеса у индустрији захтевима и условима заштите од загађивања животне средине; уградња, контрола, употреба и одржавање инсталација и уређаја за пречишћавање загађених отпадних гасова и вода;
- урбанистичко-планских мера: правилан избор локације (нарочито производних и прерађивачких објеката) уз поштовање мезо и микролокационих карактеристика простора; формирање санитарних заштитних зона око индустрија и великих саобраћајница, при чему ширина санитарних зона зависи од степена загађења; овде се посебно наглашава израда елабората процена утицаја којима ће се оцењивати планска и пројектна решења у односу на захтеве животне средине, у складу са Законом.
- економских мера: прибављање материјалних средстава потребних за остваривање циљева заштите и унапређења животне средине кроз мере фискалне политике, издвајање доприноса из цене производа и услуга, накнаде за коришћење грађевинског земљишта, као и финансирање из новчаних накнада и казни за емитовање штетних продуката преко дозвољеног нивоа у животну средину.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Очување квалитета ваздуха на планском подручју и успостављање вишег стандарда квалитета ваздуха оствариће се применом следећих правила и мера заштите:

- ❖ инсистирати на коришћењу гаса и алтернативних горива (биогаз и др.), у свим возилима друмског саобраћаја;
- ❖ одређеним мерама стимулисати грађане са индивидуалним ложиштима на прелаз на алтернативне изворе загревања;
- ❖ унапређење квалитета ваздуха обезбедити даљим развојем заснованом на рационалнијој употреби енергије и повећању енергетске ефикасности;
- ❖ обавезно је постављање филтера у објектима у којима се врши термичка обрада хране (свих врста);
- ❖ спречити градњу објеката који могу угрозити околину, односно који користе токсичне, или у процесу производње производе опасне материје, буку, непријатне мирисе и сл.;
- ❖ у зависности од технологије третмана отпадних вода, извршити одабир методе поступања са загађујућим материјама које ће се емитовати у ваздух, на начин да не угрозе ваздух и окружење;
- ❖ обезбедити да се све активности у постројењу за пречишћавање отпадних вода које резултирају емисијама у атмосферу одвијају на начин који обезбеђује да нема никаквог мириса ван граница постројења услед одвијања ових активности;
- ❖ реконструкција и изградња нових саобраћајница мора бити заснована на строгим еколошким принципима према европским стандардима;
- ❖ приликом грађевинских радова на изградњи објеката током летњих месеци посебну пажњу усмерити ка смањењу запрашености честицама грађевинског отпада местимичним заливањем површина на којима је депонован грађевински шут и остали отпад;
- ❖ успоставити систем мониторинга квалитета ваздуха на територији Плана;
- ❖ обавезан је мониторинг утицаја загађености ваздуха на здравље становништва;
- ❖ обавезна је доступност резултата испитивања и праћења стања квалитета ваздуха;
- ❖ редовно информисање јавности и надлежних институција, у складу са важећим Законом;
- ❖ неопходна је стална едукација и подизање еколошке свести о значају квалитета ваздуха и животне средине.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА

Приоритетне активности са становишта заштите вода у наредном планском периоду односиће се на адекватну заштиту вода што ће се остварити применом следећих мера заштите:

- ❖ обавезна је континуирана контрола квалитета воде за пиће;
- ❖ до изградње јавне канализације и ППОВ, градити водонепропусне септичке јаме и мини ППОВ;
- ❖ избор материјала за изградњу канализације извршити у складу са обавезом да се спречи свака могућност неконтролисаног изливања отпадних вода у околни простор, што подразумева адекватну отпорност цевовода и прикључака на све механичке и хемијске утицаје, укључујући и компоненту обезбеђења одговарајуће флексибилности, а због могуће геотехничке повредљивости геолошке средине у подлози цевовода (слегање, течење, клижење, бубрење материјала и др.);
- ❖ техничко – технолошко решење система за прераду отпадних вода на постројењу за пречишћавање отпадних вода мора бити у складу са Законом о водама („Службане гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 – др. закон);
- ❖ забрањено је упуштање загађених и потенцијално загађених атмосферских и свих отпадних вода, без претходног третмана до нивоа за захтевану класу водотокова, према Уредби о категоризацији водотока и Уредби о класификацији вода и забраном депоновања било каквог отпада у приобаљу;

- ❖ изградњу саобраћајних површина (државни, општински пут, приступне улице, и сл.) вршити са водонепропусним материјалима отпорним на нафту и нафтне деривате и са ивичњацима којима ће се спречити одливање воде са саобраћајних површина на околно земљиште приликом њиховог одржавања или за време падавина;
- ❖ атмосферске воде са условно чистих површина (кровови, надстрешнице) могу се без претходног пречишћавања слободно испуштати у околне зелене површине;
- ❖ отпадне воде из угоститељских објеката (ресторана) где постоји могућност појаве масти и уља морају проћи кроз третман предпречишћавања (сепратор масти и уља) до нивоа квалитета фекалних отпадних вода;
- ❖ забранити упуштање било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама;
- ❖ неопходно је планирати и спровести низ мера санационо-уређајног карактера са нагласком на хортикултурним интервенцијама и уклањању или обликовању естетски незадовољавајућих елемената простора;
- ❖ едукација становништва и потрошача ради смањења примарног загађења од стране стручних служби;
- ❖ неопходно је применити принцип “загађивач плаћа” у процесу приватизације, власници на време морају да знају све економске последице на том плану (улагање у заштитне системе за пречишћавање) или плаћање надокнаде које морају да буду веће од ефективних трошкова пречишћавања отпадних вода.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА

Заштита земљишта спроводиће се применом правила и мера заштите:

- ❖ обавезно је спровести систематско/периодично праћење квалитета земљишта;
- ❖ обавеза извођача радова је да приликом извођења земљаних радова на ископу терена примени таква решења и мере којима ће се обезбедити услови за очување стабилности терена. Земљаним радовима на засецању, усецању и укопавању, не сме се угрозити стабилност тла, нити изазвати инжењерско-геолошки процеси, односно процеси ерозије терена под нагибом. У случају да у току извођења грађевинских радова и приликом експлоатације објекта дође до појаве ерозије земљишта са околних падина, Инвеститор је у обавези да хитно предузме одговарајуће антиерозивне мере;
- ❖ у зонама где нема видљивих трагова активних клизишних процеса, али постоје геолошке предиспозиције, поготово при антропогеним захватима, неопходно је детаљно инжењерско-геолошко истраживање целе површине, утврђивање потенцијалних генератора нестабилности и могућност њихове контроле;
- ❖ редовним одржавати зеленило и слободне необрађене површине, сузбијати и контролисати амброзију;
- ❖ обавезно је прописивање изградње водонепропусних септичких јама или мини ППОВ до изградње канализационе инфраструктуре;
- ❖ изградњом канализације на предметном простору смањиће се опасност од потенцијалног загађивања тла и подземних вода од стране планираних намена;
- ❖ објекат постројења за прераду отпадних вода и колекторе извести тако да буду водонепропусни;
- ❖ предлаже се коришћење ЛЕД светилки као еколошки прихватљивијих светилки у јавној расвети;
- ❖ забрањено је неконтролисано депоновање свих врста отпада.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ФЛОРЕ И ФАУНЕ

Заштита вегетације и животињског света спроводиће се перманентно како кроз израду одговарајуће документације, тако и кроз спровођење активности планираних посебним документима које треба донети у складу са законом. Планским мерама ће се обезбедити заштита живог света кроз:

- ❖ очувати шуме и шумско земљиште као добро од општег интереса;

- ❖ забрањена је сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа, самовољно заузимање шума, уништавање или оштећење шумских засада, ознака и граничних знакова, одлагање смећа, отровних супстанци и осталог опасног отпада у шуми, на шумском земљишту на удаљености мањој од 200 m од руба шуме, као и изградња објеката за складиштење, прераду или уништавање смећа;
- ❖ сеча стабала, израда, извоз, изношење и привлачење дрвета и други начин померања дрвета са места сече, врше се у време и на начин којим се обезбеђује најмање оштећење околних стабала, подмлатка, земљишног покривача, остале флоре, фауне и објеката, као и спречавање загађивања земљишта органским горивима и моторним уљем.
- ❖ за било какву активност у шуми и на шумском земљишту потребно је прибавити сагласност ЈП „Србијашуме“;
- ❖ заштиту при извођењу грађевинских радова;
- ❖ контролисану примену хемијских препарата и паљења вегетације;
- ❖ планско организовање туристичких садржаја;

УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ НАСЛЕЂА

- ❖ Не смеју се проузроковати негативни утицаји на заштићено подручје ПИО „Маљен“;
- ❖ Забрањено је уништавање, нарушавање и узнемиравање станишта дивљих врста;
- ❖ Очувати постојеће екосистеме, као и њихове фрагменте, затим ливадске и пашњачке површине;
- ❖ Препоручује се претежна употреба аутохтоних врста, док је могуће користити и егзоте за које је потврђено да се добро адаптирају датим условима средине. Потенцирати садњу црних и белих борова (*Pinus nigra*, *Pinus sylvestris*) и других врста, као што су бреза (*Betula pendula*), црнограбић (*Ostrya carpinifolia*), брекиња (*Sorbus torminalis*), дивља ружа (*Rosa spinosissima*, *Rosa pendulina*), суручица (*Spiraea ulmifolia*), јаребика (*Sorbus aucuparia*) и глог (*Crataegus* sp.). Од цветница пожељне су врсте из рода нарциса, весе, шафрана, висибаве и јагорчевине.
- ❖ Обавезно је редовно одржавање зеленила и сузбијање и контролисање алергених и инвазивних врста.
- ❖ Не препоручује се озелењавање врстама које су за наше поднебље детерминисане као инвазивне: *Acer negundo* (јасенолисни јавор или негундовац), *Amorpha fruticosa* (багремац), *Robinia pseudoacacia* (багрем), *Ailanthus altissima* (кисело дрво), *Fraxinus americana* (амерички јасен), *Fraxinus pennsylvanica* (пенсилвански јасен), *Celtis occidentalis* (амерички копривић), *Ulmus pumila* (ситнолисни или сибирски брест), *Primus radus* (сремза), *Primus serotina* (касна сремза) и *Parthenocissus quinquefolia* (петолисни бршљан).
- ❖ Уколико се због изградње уништи постојеће јавно зеленило, оно се мора надокнадити под посебним условима и на начин који одређује јединица локалне самоуправе;
- ❖ Инвеститор је дужан да покрене процедуру за одлучивање о потреби израде Студије о процени утицаја на животну средину, према Закону о процени утицаја на животну средину („Сл.гласник РС“, бр.135/2004 и 36/2009) и Зредби о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр.14/2008), која ће се показати под којим условима је могућа изградња планираних објеката;
- ❖ Уколико се током радова наиђе на геолошко- палеонтолошка документа или минералошко-петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра, извођач радова је дужан да у року од 8 дана обавести Министарство надлежно за послове заштите животе средине, као и да предузме све мере заштите од уништења, оштећења или крађе до доласка овлашћеног лица.

МЕРЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

У циљу ефикасног управљања отпадом на подручју Плана утврђују се следеће мере:

- ❖ редовно вршити прикупљање отпада у планском обухвату од стране надлежног ЈКП „Елан“;
- ❖ постављање контејнера за одлагање смећа;
- ❖ обезбедити највиши ниво комуналне хигијене спречавањем неадекватног депоновања отпада;
- ❖ обезбедити потребан простор, услове и опрему за сакупљање и привремено складиштење отпада пореклом од третмана отпадних вода у зависности од изабране технологије (чврсте фракције из технолошки отпадних вода, отпадни муљ, филтерска испуна), редовно уклањати и складиштити у контејнере са поклопцима до предаје оператеру који поседује дозволу за управљање генерисаном врстом отпада, у складу са Законом о управљању отпадом („Сл.гласник РС“, бр.36/09, 88/10, 14/16 и 95/18-др.закон);
- ❖ у зони планираних туристичких објеката дефинисати позиције и капацитете контејнера и канти за одлагање чврстог отпада;
- ❖ грађевински отпад који може да настане приликом реализације инфраструктурних инсталација, саобраћајница и осталих објеката, обавезно је уредно прикупити на локацији, до тренутка трајног одлагања на депонију;
- ❖ потенцирати и стимулирати разврставања комуналног отпада од стране локалног становништва на месту одлагања;
- ❖ препоручљива је едукација становништва, јавних служби и бизнис сектора о значају и начинима исправног поступања са отпадом (кампање, оглашавања, промотивни материјали, брошуре).

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Бука је, физички посматрано, емитована енергија која се преноси таласима кроз ваздух. Људско ухо другачије препознаје, код истог нивоа буке, ниске фреквенције од високих. Високе фреквенције код истог нивоа буке више сметају. Мерење и вредновање јачине буке прилагођено је функцији човечијег чула слуха. Јачина буке се мери у децибелима, односима логаритама вредности датог нивоа буке и нивоа буке на прагу чујности (dB) и редукује на еквивалентну фреквенцију (A) – dB(A).

Заштита од буке у животној средини засниваће се на спровођењу следећих правила и мера заштите:

- поштовањем граничних вредности о дозвољеним вредностима нивоа буке у животној средини у складу са прописима;
- подизањем појасева заштитног зеленила и техничких баријера на најугроженијим локацијама;
- обавезном израдом Студија о процени утицаја на животну средину за све објекте и делатности, потенцијалне изворе буке и вибрација.

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке.

Највиши нивои буке утврђени су Правилником о методологији за одређивање акустичних зона („Сл.гласник РС“ бр.72/10). Граничне вредности индикатора буке дате су у наредној табели, а прописани Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр.75/2010). Граничне вредности се односе на укупну буку која потиче од свих извора буке на посматраној локацији.

Општина Косјерић је донела „Одлуку о дозвољеном нивоу буке и о мерама заштите од буке“ 4. новембра 2009.године (бр.одлуке 501-47/09-02), где су дефинисане три зоне на

територији општине Косјерић према максимално допуштеном нивоу буке на основу Одлуке о грађевинском земљишту („Службени лист општине Косјерић“, број 29/04, 3/06, 4/06 и 6/06), и то: I зона – Ia зона I зона градског грађевинског земљишта, II зона - II зона градског грађевинског земљишта и III зона - индустријска зона града и сеоска насеља.

Подручје планског обухвата припада зони III - индустријска зона града и сеоска насеља. Највиши дозвољени ниво спољне буке у III зони је дању 65 dB (A), а ноћу 55 dB (A)). У смислу ове Одлуке, дан обухвата време од 6,00 до 22,00 часа, а ноћ време од 22,00 до 6,00 часова.

III МЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ ОД БУКЕ

- На територији општине, на отвореном или полуотвореном простору (надстрешница, импровизована барака, зграда са незастакљеним прозорима и сл.), забрањује се инсталисање и пуштање у погон било какве машине, уређаја, постројења и сл. чији ниво звучне снаге у dB (A), у било ком режиму рада прелази допуштени ниво за зону III.
- Маchine, уређаји и постројења морају поседовати и исправу са подацима о нивоу буке и прописаном режиму коришћења и одржавања, у виду атеста, произвођачке спецификације, уверења, потврде, стручног налаза овлашћене установе и сл. Трошкови мерења из предходног става овог члана падају на терет ималаца, односно, корисника извора буке.
- У занатским и другим радионицама и погонима за обраду метала, дрвета, камена, пластике и сл. у којима се обављају бучне операције (ковање, закивање, резање, бушење, дробљење, млевење, заваривање и сл.) забрањује се рад при отвореним вратима или прозорима, као и на простору изван радионице.
- У радионицама за сервисирање возила и других машина са мотором са унутрашњим сагоревањем, пробни полигон, односно простор радионице где се обавља сервисирање, мора бити ограђен зидом од чврстог материјала, висине 3m, према суседним стамбеним објектима, који се налазе на удаљености мањој од 10m.
- Музика у угоститељским и другим објектима може се изводити, односно извори буке од музичких уређаја и инструмената могу се употребљавати, у периоду од 1. септембра до 1. јула, радним даном и недељом од 8,00 до 23,00 часа, а петком, суботом и државним празником од 8,00 до 1,00 час наредног дана, а у периоду од 1. јула до 1. септембра радним данима и недељом од 8,00 до 1,00 час наредног дана, под условом да буде произведена музичким уређајима или инструментима тако да не прелази дозвољени ниво буке у средини у којој човек борави од 20 до 40 dB (A).
- Извори буке могу се употребљавати и одржавати тако да бука не прелази дозвољени ниво у средини у којој човек борави. Изузетно, извори буке се морају користити и када проузрокују буку изнад дозвољеног нивоа у случају елементарне и друге непогоде и отклањања кварова који би могли изазвати веће материјалне штете, али само за време док те околности постоје, о чему је корисник дужан да обавести надлежни орган инспекције.
- Мерење буке врше стручне организације овлашћене од Министарства животне средине и просторног планирања.
- Мерење буке може се вршити према указаној потреби, а на основу процене општинског инспектора заштите животне средине (у даљем тексту: инспектор). Трошкове мерења сноси ималац или корисник извора, уколико она прелази ниво прописан овом одлуком, а уколико је ниво буке у дозвољеним границама, трошкови мерења буке падају на терет буџета општине Косјерић.
- Мерење буке може се вршити и на основу писменог захтева странке, а по налогу инспектора, ако постоји основана сумња да бука прелази дозвољени ниво. Трошкове мерења буке сноси ималац или корисник извора буке, уколико се мерењем утврди да јачина буке прелази највиши дозвољени ниво у средини у којој човек борави. Уколико се мерењем буке утврди да јачина буке не прелази највиши дозвољени ниво у средини у којој човек борави, трошкове мерења сноси странка која је поднела захтев.

Препоруке за планирање са становишта сеизмичког ризика

Због постојања одређеног сеизмичког ризика, применом превентивних мера није у потпуности могуће остварити потпуну заштиту људи и објеката. Зато се техничким мерама прописују услови и дефинишу оперативне мере спасавања, рашчишћавања рушевина као и збрињавање угроженог становништва. У дефинисаним планским решењима, односно правилима уређења и грађења прописаним овим Планом, узети су у обзир сви чиниоци који имају утицај на смањење последица изазваних могућим земљотресом - изграђеност, спратност објеката, мрежа неизграђених површина и др. Исти су дефинисани у оптималним, односно дозвољеним границама, чиме се утицај могуће елементарне непогоде максимално умањује.

Основна мера заштите од земљотреса представља примену принципа асеизмичког пројектовања објеката, односно примену сигурносних стандарда и техничких прописа о градњи на сеизмичким подручјима. Урбанистичке мере заштите, којима се непосредно утиче на смањење повредивости територије, уграђене су у планска решења, при чему су дефинисане све безбедне површине на слободном простору - паркови, тргови, игралишта, које би у случају земљотреса представљале безбедне зоне за евакуацију, склањање и збрињавање становништва. Овим се обезбеђује одговарајући степен заштите људи и минимална оштећења грађевинских објеката, односно континуитет у раду објеката од виталног значаја у периоду након земљотреса.

Основне смернице које треба примењивати су следеће:

- обезбедити довољно слободних површина које прожимају урбане структуре, а посебно водити рачуна о габаритима, спратности, лоцирању и фундирању објеката;
- главне коридоре комуналне инфраструктуре потребно је водити дуж саобраћајница и кроз зелене површине и на одговарајућем одстојању од грађевина;
- обавезна је примена важећих сеизмичких прописа при реконструкцији постојећих и изградњи нових објеката.

Могућа заштита односи се на усклађен размештај функција и намена у простору и строго поштовање законских прописа о сеизмичким дејствима на конструкције, уз детаљно истраживање терена.

С обзиром на то да законска регулатива у овој области није у довољној мери развијена и усаглашена са светским стандардима, у смислу прописивања посебних мера заштите у примени је Правилник о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима (Службени лист СФРЈ, бр. 31/81, 49/82, 29/83, 21/88 и 52/90).

Заштита од атмосферских непогода

Основне заштитне мере против ветрова – олуја су превентивне, јер од њиховог правилног и благовременог извршења у многome ће зависити ефикасност оперативних мера.

Грађевинско техничке мере се базирају на елементима ојачања, било при изградњи самих објеката или изградњом нових.

Дендролошка мера се примењује како за постојеће објекте тако и за објекте предвиђене за градњу. Планским засађивањем високог дрвећа у одређеном распореду и ширини појаса, постижу се врло добри резултати од заштите ветра.

Топографске мере се примењују за насеља и објекте који треба да се граде. Зато је потребно да се добро простудира конфигурација терена (испупчења, удубљења, надморска висина и сл.).

Метеоролошке мере као и услови треба да одиграју значајну улогу при одређивању локације за нове објекте. Зона ветра, јачина, временски периоди појављивања ветра у току годишњег доба и сл. су веома важни подаци, јер ветар посредним путем може да изазове велике штете (стварање наноса или лавина ако има снега). Исто тако као важна мера је и систематско праћење наиласка ветра и благовремено упозоравање становништва о надолazeћим опасностима како би се оно заштитило на време.

ЗАШТИТА ОД НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА - обухвата услове и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења, услове коришћења извора нејонизујућих зрачења и представљају обавезне мере и услове при планирању, коришћењу и уређењу простора.

По природи технолошког процеса, у току редовног рада, у трафостаницама и преносним системима (кабловима под напоном), постоје електрична и магнетна поља као вид нејонизујућег зрачења, које се стварају провођењем наизменичне електричне струје у надземни проводницима, а зависе од висине напона, јачине струје и растојања. Такође, ова зрачења се могу јавити и у антенским стубовима и репетиторима мобилне телефоније. Приликом избора локације и технологије ових објеката, потребно је евентуално нејонизујуће (електромагнетно зрачење) свести на минимум, избором најповољнијих и најсавременијих технологија, а у складу са прописима.

По међународним стандардима прописани су следећи критеријуми:

- дозвољена ефективна вредност електричног поља унутар електроенергетских објеката или у близини надземних водова којем може бити повремено изложено особље на пословима одржавања објеката износи $E_{eff} = 10 \text{ kV/m}$,
- дозвољена ефективна вредност магнетне индукције унутар електроенергетских објеката или у близини надземних водова којој може бити повремено изложено особље на пословима одржавања објеката износи $B_{eff} = 500 \text{ } \mu\text{T}$.

Посебне мере из домена заштите од нејонизујућег зрачења су:

За објекте трафостаница и преносне мреже који представљају изворе нејонизујућег зрачења нискофреквентног електромагнетног поља од посебног интереса, као и изворе високофреквентног електромагнетног поља треба обезбедити да у зонама повећане осетљивости буду испоштована базична ограничења изложености становништва, електричним, магнетским и електромагнетским пољима, према Правилнику о границама излагања нејонизујућим зрачењима.

У циљу заштите од нејонизујућег зрачења није дозвољено планирање и постављање уређаја и припадајућег антенског система базних станица мобилне телефоније на објектима: болница, породилишта, дечијих вртића, школа, простора дечијих игралишта.

Антенски системи базних станица мобилне телефоније у зонама повећане осетљивости, могу се постављати на стамбеним и другим објектима на антенским стубовима под условом да:

- се поставља на крову највишег објекта у окружењу,
- удаљеност антенског система базне станице и стамбеног објекта у окружењу износи најмање 30 m,
- удаљеност антенског система базне станице и стамбених објеката у окружењу може бити мања од 30 m, искључиво када је висинска разлика између базне антене и кровне површине објекта у окружењу износи најмање 10 m.

При избору локације за постављање антенских система базних станица мобилне телефоније узети у обзир следеће:

- могућност постављања антенских система на постојећим антенским стубовима других оператера, грађевинама попут димњака топлана, водоторњева, стубова са рефлекторима, телевизијских стубова и сл.,
- неопходност поштовања постојећих природних обележја локација и пејзажа, избежавати просторе излетишта, заштићена природна добра, заштићене културно-историјске целине, парковске површине и сл.

Инвеститор је дужан да се обрати надлежном органу за заштиту животне средине који ће утврдити потребу израде Студије о процени утицаја.

4.0. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ

Израда стратешке процене утицаја на животну средину има за циљ да обезбеди услове за интеграцију заштите животне средине и одрживог развоја у свим фазама израде Плана и да послужи као основа за дефинисање правила и мера заштите животне средине у плану. Стратешком проценом Друге измене и допуна плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре обухваћени су утицаји Плана на животну средину и припремљене мере и решења заштите животне средине које су у потпуности интегрисане у Нацрт плана, па се стратешке процене на нижим хијерархијским нивоима не морају радити јер су овом стратешком проценом ти утицаји већ обрађени. За све нове пројекте који се планирају у обухвату планског подручја неопходно је, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09) и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 114/08), да се инвеститор обрати надлежном органу за заштиту животне средине, ради одлучивња о потреби процене утицаја на животну средину. Проценом утицаја биће извршена анализа могућих значајних утицаја пројекта на животну средину, која обухвата квалитативни и квантитативни приказ могућих промена у животној средини за време извођења пројекта, редовног рада и за случај удеса, као и процену да ли су промене привременог или трајног карактера и биће дефинисане мере за спречавање, смањење и отклањање сваког значајнијег штетног утицаја на животну средину, мере које ће се предузети за уређење простора, техничкотехнолошке, санитарно-хигијенске, биолошке, организационе, правне, економске и друге мере.

5.0. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОСТУПКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА

Реализација планских решења одвијаће се у дужем временском периоду и по правилу доводи до одређених промена у простору и животној средини. Да би се вршило праћење промена на подручју плана неопходно је вршити систематско мерење, испитивање и оцењивање стања животне средине како би се омогућила заштитта здравља људи, природних и створених вредности на подручју плана, самим тим успостављање система мониторинга је један од приоритетних задатака. Последњи корак у процесу стратешке процене је развој и имплементација програма мониторинга.

За предметно подручје није успостављен мониторинг животне средине. Најближе локације на којима се врши редован мониторинг се налазе на већој удаљености од подручја обухвата Плана, па се подаци мониторинга у овом случају не могу користити као валидни.

Успостављање система мониторинга је један од приоритетних задатака како би се предложене мере заштите животне средине у Плану детаљне регулације могле успешно контролисати и пратити при имплементацији Плана.

Програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана садржи, према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10), следеће ставке:

- опис циљева Плана и програма,
- индикаторе за праћење стања животне средине,
- права и обавезе надлежних органа,
- поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.

Програм праћења стања животне средине може бити саставни део постојећег програма мониторинга који обезбеђује орган надлежан за заштиту животне средине.

ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА И ПРОГРАМА

Основни циљ формирања мониторинг система је да се обезбеди, поред осталог, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање елемената животне средине и утврђивање потреба за предузимање мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења. Потребно је обезбедити континуирано праћење стања квалитета животне средине и активности у простору чиме се ствара могућност за њеним рационалним управљањем.

Према Закону о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон и 43/11-одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 и 95/18), јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине у складу са овим и посебним законима. Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине били би:

- обезбеђење мониторинга,
- дефинисање садржине и начина вршења мониторинга,
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга,
- дефинисање мониторинга загађивача,
- успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача, и
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

У оквиру праћења стања животне средине, у складу са Законом и другим прописима, предвиђа се праћење:

- отпада;
- квалитета вода (загађујуће материје и друге карактеристике);
- квалитета земљишта;
- квалитета ваздуха;
- нивоа буке;
- отпада;
- мониторинг флоре и фауне.

5.1. ИНДИКАТОРИ ПРАЋЕЊА СТАЊА

Индикатори праћења стања представљају инструмент за сагледавање и оцењивање стања животне средине и улазне податке на основу којих се прати стање животне средине, врши процена могућих утицаја и дефинишу обавезне мере заштите.

Мониторинг квалитета ваздуха

Мониторинг квалитета ваздуха се мора успоставити у складу са Европском директивом о процени и управљању квалитетом ваздуха. Мониторинг треба вршити континуирано, посебно на локацијама и подручјима повећаног загађења, на утврђеним локалитетима где се постављају стационарне мерне станице, 24-часовним узроцима.

Проучавање и праћење квалитета ваздуха има за циљ контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивања тренда загађења како би се правовремено деловало ка смањењу садржаја штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине (ваздуха, земљишта, вода).

Контрола квалитета ваздуха се остварује системским мерењем емисије, праћењем и истраживањем утицаја квалитета ваздуха на животну средину и извештавањем о резултатима мерења, праћења и истраживања.

Резултати мерења концентрација загађујућих материја пореде се са граничним вредностима имисија (ГВИ), те се на основу обављених анализа утврђују стање и трендови, на основу којих се предузимају одговарајуће мере заштите ваздуха.

Предлаже се успостављање мерних места за праћење квалитета ваздуха на Планском подручју од стране локалне мреже за мониторинг квалитета ваздуха. Број и распоред мерних места прилагодити површини подручја, врсти извора који загађују ваздух, геолошким карактеристикама и густини насељености. Неопходно је правити дневне, месечне и годишње извештаје.

Мониторинг квалитета воде

Према Закону о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др.закон) као и према подзаконским актима донетим на основу овог Закона у циљу праћења стања загађености вода потребно је вршити систематско испитивање квалитета воде за пиће, на прописан начин, на основу Правилника о хигијенској исправности воде за пиће (Сл. лист СРЈ, бр. 42/98, 44/99 и Сл. гласник РС бр. 28/2019).

Неопходно је вршити лабораторијску контролу воде за пиће, испитивање нутријената у водама једном годишње, испитати број становника прикључен на јавни водовод, на јавну канализацију једном годишње од стране надлежног Јавног предузећа.

Обавезно је испитивање квалитета пречишћених отпадних вода са ППОВ које ће се испуштати у најближи водоток, удаљен око 1500 m од предметне локације, на основу Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, бр.67/11, 48/12 и 1/16) и Правилника о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС”, бр.33/16).

Мониторинг квалитета земљишта

Ради утврђивања садржаја опасних и штетних материја у земљишту, на локацијама у непосредној близини депонија, трафостаница, саобраћајница, индустријских зона, као и у насељеним местима врши се мониторинг земљишта, у складу са Правилником о дозвољеним концентрацијама штетних и опасних материја у земљишту и води за наводњавање („Сл. гласник СРЈ” бр. 23/94) и методама за њихово испитивање. При изградњи објеката и извођењу радова који могу угрозити земљиште, обавезно спроводити поступак Процене утицаја на животну средину у складу са Законом о процени утицаја на животну средину („Сл. Гласник РС” бр. 135/04 и 36/09). Мониторинг земљишта уређен је Законом о заштити земљишта („Службени гласник РС”, број 112/15) као обавеза државе и локалне самоуправе и његово успостављање треба да допринесе заштити овог подручја.

Мониторинг буке

Заштита од буке у животној средини обезбеђује се утврђивањем услова и предузимањем мера заштите у складу са Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гл. РС”, бр. 96/21), као и подзаконским актима донетим на основу овог Закона, а то чини део интегралног система заштите животне средине и односе се на: просторно, урбанистичко и акустичко планирање; звучну заштиту; стратешку процену утицаја планова и програма, односно процену утицаја пројеката на животну средину, као и на издавање дозволе за изградњу и рад постројења, односно обављање активности; прописивање граничних вредности буке у животној средини; роизводњу, промет и употребу извора буке; акустичко зонирање; стратешких карата буке; израду акционих планова заштите од буке у животној средини; мерење и оцену буке у животној средини (мониторинг); процену штетних ефеката буке на здравље људи и животну средину; информисање јавности о буци и њеним штетним ефектима у животној средини.

Мониторинг отпада

Мониторинг отпада има за циљ контролисање количине произведеног отпада и стања одлагалишта као и умањење негативних утицаја на животну средину изазваних неадекватним поступањем са отпадом. Мониторинг отпада обухвата утврђивање количине и врсте отпада која се одвози на комуналну градску депонију.

Мониторинг флоре и фауне

Мониторинг флоре и фауне има за циљ да обухвати све сезонске аспекте. Неопходно је спроводити периодично праћење стања на терену. Минимални интензитет истраживања фауне је један теренски обилазак (целог подручја) месечно, с тим што је у периоду репродукције неопходно обилазити подручје минимално два пута у току месеца, како би се евидентирало евентуално страдање појединих врста услед експлоатационог процеса.

5.2. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА И ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

На основу позитивне регулативе општина располаже нормативно-правним инструментаријумом да доноси акте у смислу накнада за заштиту и унапређење животне средине. На основу одредаба члана 18. Закона о локалној самоуправи и одредаба члана 190. Устава Републике Србије, јединица локалне самоуправе – општина, стара се о заштити животне средине. У надлежности општине је да припрема и доноси локалне програме коришћења и заштите природних вредности, програме заштите животне средине, односно локалне акције и санационе планове.

Права и обавезе надлежних органа

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, она произилазе из Закона о заштити животне средине, односно чланова 69-78. овог Закона. Према наведеним члановима, права и обавезе надлежних органа су:

- Влада доноси програм мониторинга на основу посебних закона;
- јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији који мора бити у сагласности са програмом Владе;
- Република и јединица локалне самоуправе обезбеђују финансијска средства за обављање мониторинга;
- Влада утврђује критеријуме за одређивање броја места и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података;
- мониторинг може да обавља и овлашћена организација ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и SRPS-ISO стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом;
- Влада утврђује врсте емисије и других појава које су предмет мониторинга загађивача, методологију мерења, узимања узорака, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података;
- државни органи, односно организације и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке из мониторинга достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин;

- Влада ближе прописује садржину и начин вођења информационог система, методологију, структуру, заједничке основе, категорије и нивое сакупљања података, као и садржину информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност;
- информациони систем води Агенција за заштиту животне средине;
- министар прописује методологију за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологију за врсте, начине и рокове прикупљања података;
- Влада једанпут годишње подноси Народној скупштини извештај о стању животне средине у Републици Србији;
- надлежни орган локалне самоуправе дужан је да Агенцији за заштиту животне средине тромесечно доставља податке ;
- извештаји о стању животне средине објављују се у службеним гласилима Републике Србије и јединице локалне самоуправе.

Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга имисије и емисије, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

Поступање у случају акцидентата

На планском подручју могући су акциденти у саобраћају, опасност од пожара, сеизмички ризик је у границама прихватљивог.

У случају саобраћајних акцидентата могуће су штете на самом извору, односно нема опасности на шире окружење. На основу важећих прописа транспорт опасних, отровних и експлозивних материјала није дозвољено у насељима. Детаљније мере заштите прописују се у одговарајућим проценама утицаја пројекта за саобраћајнице, односно у поступцима за руковање и транспорт опасним, отровним и експлозивним материјама, као и складиштењу, претовару и транспорту нафтних деривата.

У циљу заштите од пожара обавезно је примењивати следеће смернице:

- Предвидети довољну ширину путева који омогућавају приступ ватрогасним возилима до сваког објекта и њихово маневрисање за време гашења пожара (Правилник о техничким нормативима за приступне путеве, окретнице и уређене платое за ватрогасна возила у близини објекта повећаног ризика од пожара („Сл лист СФРЈ“, бр.. 8/95)
- Потребно је на електричним инсталацијама, опреми и уређајима, а ради спречавања избијања пожара услед кvara обезбедити:
 - Правилан избор електро водова - електро развода и заштитних уређаја, чиме се ограничавају преносиве струје на трајно дозвољене;
 - Правилан избор високонапонских проводника и њихово повезивање на систем уземљења;
 - Правилан избор заштите од преоптерећења електричних проводника, уређаја и опреме правилним избором уређаја за заштиту од преоптерећења (осигурача) и заштитних термичких елемената, који су димензионисани према према трајној дозвољеној струјној оптеретивости електричних проводника и инсталисане опреме која једобијена, на основу једновременог оптерећења;
 - Удаљење електричних водова и друге електроинсталационе опреме на довољне удаљености од извора топлоте;
 - Правилан избор и инсталација разводних постројења (високонапонске и нисконапонске ћелије, командно разводни ормари и др.), енергетских трансформатора са припадајућом заштитном и контролном опремом, електро машинске опреме (генератор, разводни ормари);

- Нове саобраћајнице, колске прилазе испред објеката треба испланирати тако да се омогући приступ ватрогасним возилима до угрожених објеката и њихово маневрисање за време гашења пожара и евакуације људи;
- Свим објектима обезбедити приступни пут за ватрогасна возила у складу са Правилником о техничким нормативима за приступне путеве окретнице и уређене платое за ватрогасна возила у близини објеката повећаног ризика од пожара ("Службени лист СРЈ", бр.8/95), по коме најудаљенија тачка коловоза није даља од 25m од габарита објекта.

У циљу заштите од земљотреса треба примењивати следеће смернице:

- обавезна примена важећих сеизмичких прописа при изградњи нових објеката;
- обезбедити довољно слободних површина, водећи рачуна да се поштују планирани проценти изграђености парцела, системи изградње, габарити, спратност и темељење објеката;
- главне коридоре инфраструктуре треба водити дуж саобраћајница и кроз зелене површине, кроз за то планиране коридоре и на одговарајућем одстојању од грађевина.

Могућа заштита односи се на усклађен размештај функција и намена у простору и строго поштовање законских прописа о сеизмичким дејствима на конструкције, уз детаљно истраживање терена.

6.0. МЕТОДОЛОГИЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, уважавајући принципе одрживог развоја. Стратешка процена утицаја у складу са Директивом ЕУ 2001/42/ЕС, као и домаћом регулативом представља процес којим се врши процена стратешких утицаја одређених планова и програма на животну средину са циљем да се интегрисањем основних начела заштите животне средине (начело одрживог развоја, интегрисаности, предострожности, хијерархије, координације и јавности) у поступак припреме израде и доношења плана обезбеди одрживи развој и заштита животне средине.

Значај поступка стратешке процене је у томе што она:

- афирмише и снажи процес заштите животне средине током израде концепта и планова;
- омогући еколошки здрав и одржив развој;
- идентификује специфичне утицаје и лоцира кумулативне ефекте;
- смањује могућност да се направе озбиљне грешке;
- помаже у доношењу одлука заснованих на информацијама и процени могућих значајних утицаја у фази када су могућа алтернативна решења и нема ограничења која се јављају у фази процене утицаја већ дефинисаних намена или пројеката.

Као резултат спровођења поступка стратешке процене, израђује се Извештај о стратешкој процени утицаја као завршни документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана и програма и одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину.

Садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, а донекле и основни методолошки приступ дефинисани су Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину и Законом о заштити животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11-одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018-др.закон и 95/2018-др.закон). Специфичност конкретног плана, ниво плана, као и карактеристике постојећег стања животне средине на планском подручју, условили су да садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја у одређеној мери буде модификован и прилагођен основним карактеристикама плана.

Општи методолошки принцип, базиран на примени наведеног закона, подразумева континуирани поступак усаглашавања процеса израде планског документа са процесом поступка стратешке процене кроз унапред утврђени редослед фаза или корака, а који се односе на: анализу стања свих релевантних фактора - чиниоца животне средине, идентификацију постојећих извора загађења као и процену потенцијално могућих негативних утицаја, предлога најповољнијег решења са аспекта заштите животне средине, предлога мера за спречавање и ублажавање током свих фаза израде планског документа као и предлог мониторинга током спровођења планског документа и експлоатације објекта.

Разрадом наведених фаза развијен је следећи поступак за стратешку процену за План детаљне регулације, дат је у следећој табели.

Табела бр. 10: Поступак стратешке процене за План детаљне регулације

Фазе стратешке процене утицаја	Појединачне активности по фазама
1	2
Фаза 1: <i>Идентификација других планова и програма од значаја за остваривање циљева заштите животне средине</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Идентификација планова, програма, пројеката и других докумената од значаја за План детаљне регулације; ▪ Идентификација циљева и задатака заштите животне средине од значаја за План детаљне регулације (од (интер) националног до локалног); ▪ Спецификација и валоризација кључних проблема заштите животне средине и кључних циљева заштите животне средине;
Фаза 2: <i>Дефинисање циљева и задатака стратешке процене утицаја</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ревизија постојећих циљева и задатака стратешке процене утицаја из различитих докумената од (интер) националног до локалног нивоа (укучујући међурегионални, регионални и ниво локалне заједнице); ▪ Дефинисање циљева стратешке процене у зависности од планских проблема и одредби регулативе;
Фаза 3: <i>Формирање информационе – документационе основе</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Идентификација потенцијалних извора информација и података релевантних за стратешку процену; ▪ Прикупљање података из различитих извора (подаци добијени од локалних власти и заједнице, анкете, истраживања, теренска истраживања, пописна и друга статистика, подаци доступни преко Интернет мреже, литература и др.); ▪ Обрада података и прављење одговарајућих база података;

<p>Фаза 4: Полазне основе стратешке процене утицаја (почетне фазе стратешке процене утицаја у ужем смислу)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ревизија прикупљених података (анализа и синтеза расположивих података); Оцена података прикупљених из других докумената (оцена и преузимање – „стечене обавезе“); Оцена стања активности на планском подручју (примена других планова, програма и пројеката); Оцена имплементације националних и регионалних стратегија, планова, програма и пројеката; Идентификација могућих тешкоћа; Оцена валидности аналитичко-информационе грађе; Прелиминарна оцена општег стања животне средине;
--	---

Фазе стратешке процене утицаја	Појединачне активности по фазама
1	2
<p>Фаза 5: Дефинисање индикатора</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ревизија и анализа доступних података, анализа полазних основа и прелиминарна процена трендова; Дефинисање и развој индикатора од значаја за стратешку процену, корелација између индикатора, циљева и задатака између Плана детаљне регулације и стратешке процене утицаја;
<p>Фаза 6: Ревизија индикатора, циљева и задатака</p>	<ul style="list-style-type: none"> Синтеза интерних ревизија претходних фаза, редефинисање циљева, задатака и прилагођавање расположивим подацима. Редифиниција индикатора;
<p>Фаза 7: Идентификација проблема заштите животне средине / питања одрживости</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ревизија (претходних) радних верзија Плана детаљне регулације; Усклађивање Плана детаљне регулације са осталим конвенцијама, плановима, програмима и пројектима од значаја за заштиту животне средине;

Ова стратешка процена је у складу са општом препоруком истовремености, тако да је ова стратешка процена рађена у току израде Друге измене и допуне плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре. Тиме су се ова два поступка у интерактивном процесу међусобно допуњавала.

У процесу израде стратешке процене утицаја самог Плана детаљне регулације, нису уочене битне тешкоће које би утицале на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера.

У процесу израде стратешке процене утицаја Плана детаљне регулације успостављена је сарадња са заинтересованим органима и организацијама, надлежним органом за животну средину.

7.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА ЗА ИЗБОР ПРЕДЛОЖЕНОГ ПЛАНА

Начини одлучивања по питањима заштите животне средине зависе од низа фактора, а првенствено од значаја позитивних и негативних утицаја планских решења на здравље људи, социјални и економски развој и животну средину. С тим у вези, неопходна је партиципација свих заинтересованих друштвених група и то инвеститора (бизнис сектора), локалне и републичке управе, становника и невладиног сектора. Међутим, за ефикасније остваривање апсолутне партиципације на свим нивоима неопходно је остваривање сталне сарадње између свих актера у процесу. Како је стратешка процена интегрисана у све фазе израде Друге измене Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре, то је резултирало уважавањем и укључивањем резултата до којих се дошло у току стратешке процене. Део о животної средини у свим фазама израде Плана детаљне регулације припремљен је на основу резултата стратешке процене приказаних у овом извештају. На основу мера за смањење негативних и увећање позитивних утицаја Друге измене Плана детаљне регулације „Видик“ Дивчибаре на животну средину припремљена су планска решења у области животне средине.

Члан 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који су дужни да доставе своје мишљење у року од 30 дана. Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему плана обезбеђује учешће јавности у разматрању

Извештаја о стратешкој процени (члан 19). Орган надлежан за припрему плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења плана.

Због значаја могућих негативних и позитивних утицаја предложеног плана на животну средину, здравље људи, социјални и економски статус локалних заједница важно је адекватно и "транспарентно" укључивање заинтересованих страна у процес доношења одлука по питањима заштите животне средине.

Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања Плана детаљне регулације. Орган надлежан за припрему плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о СПУ, као и мишљења изјављених у току јавног увида и јавне расправе о плану. Извештај о СПУ доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. Оцењивање се врши према критеријумима из прилога II закона. На основу ове оцено орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на извештај о СПУ у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање. После прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана доставља Нацрт Плана детаљне регулације заједно са Извештајем о СПУ надлежном органу на одлучивање.

8.0. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

Закључци о израђеном Извештају о стратешкој процени, тј. закључна разматрања према важећој регулативи представљају део документа који је намењен широј јавности. Основни смисао је да се омогући лакши увид у налазе стратешке процене. Другим речима, закључна разматрања представљају „нетехнички резиме“ који се израђује у складу са Европском директивом. У нетехничком резимеу представља се сумаријум информација датих у Извештају о стратешкој процени. Ове информације, с обзиром да су намењене јавности, представљају се на поједностављен начин. Закључна разматрања ове стратешке процене условно говорећи, представљају резиме или врсту завршног прегледа стратешке процене.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину предметног Плана је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и Планом предвиђене активности. Резимирајући утицаје Плана на животну средину и елементе одрживог развоја може се констатовати да ће већина утицаја планских решења имати позитиван утицај на конкретан простор.

Изабрана планска решења нису увек била најповољнија са становишта еколошког интереса, због објективне околности да планирање простора равноправно мора укључити и развојни интерес.

Негативни утицаји које је могуће очекивати реализацијом планских решења су детаљно размотрени проценом утицаја на животну средину и у складу са њоме су формиране мере за њихово ублажавање. Да би се овакви утицаји свели у оквире који неће оптеретити капацитет простора, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја на животну средину.